

Energie: markt en netwerk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1a. De retailmarkt
voor elektriciteit en aardgas in
het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1b. Controle van de planning
en de kwaliteit van de netten

2013

brugel ● ●

DE BRUSSELSE REGULATOR VOOR ENERGIE

Inhoudsopgave 1a

1	De retailmarkt voor elektriciteit en aardgas in het Brussels Gewest	1	1.2.2.4	Marktaandelen in aantal leveringspunten - Gas	14
1.1	Omschrijving van de retailmarkt	1	1.3	Evolutie van de concentratie van de markten	17
1.1.1	Elektriciteit	1	1.4	Evolutie van de switching	18
1.1.2	Gas	1	1.4.1	Bij de huishoudelijke afnemers	19
1.2	Energielevering	2	1.4.1.1	Door de elektriciteitsmarkt	19
1.2.1	Beheer van leveringsvergunningen	2	1.4.1.2	Voor de gasmarkt	20
1.2.1.1	Situatie en activiteit inzake leveringsvergunningen	2	1.4.2	Bij de professionele afnemers	21
1.2.1.2	Suggesties tot wijziging van de wetteksten: lokale leveringsvergunning en procedure voor de toekenning van leveringsvergunningen	5	1.4.2.1	Voor de elektriciteitsmarkt	21
1.2.1.2.1	Lokale leveringsvergunning	5	1.4.2.2	Voor de gasmarkt	22
1.2.1.2.2	Procedure voor de toekenning van leveringsvergunningen	5	1.5	Evolutie van de prijzen en tarieven	23
1.2.2	Marktaandelen	6	1.5.1	Evolutie van de eindfactuur voor elektriciteit	24
1.2.2.1	Marktaandelen in volume - elektriciteit	7	1.5.2	Evolutie van de eindfactuur voor gas	27
1.2.2.2	Marktaandelen in volume - gas	9	1.5.3	Analyse van de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de professionele afnemers	29
1.2.2.3	Marktaandelen in aantal leveringspunten - elektriciteit	12	1.6	Activiteiten om de concurrentie te bevorderen	30

Inhoudsopgave 1b

1	Controle van de planning en de kwaliteit van de netten	35	1.3.1	Profiel van het distributienet: stand van zaken en vooruitzichten	40
1.1	Distributienet elektriciteit	35	1.3.2	Controle van de planning van het distributienet	45
1.1.1	Profiel van het distributienet: stand van zaken en vooruitzichten	35	1.3.3	Opvolging van de kwaliteit van het distributienet	45
1.1.2	Controle van de planning van het distributienet	36	2	Projecten en studies voor de ontwikkeling van de technische werking van de markt	46
1.1.3	Opvolging van de kwaliteit van het distributienet	37	2.1	Markt voor de levering van elektriciteit en gas: naar een nieuw systeem voor de uitwisseling van informatie en gegevens tussen de DNB en de leveranciers	46
1.2	Gewestelijk transmissienet elektriciteit	38	2.2	Markt van de levering van energiediensten: naar de creatie van een nieuwe markt inzake flexibiliteit "beheer van de vraag en van de gedecentraliseerde productie"	48
1.2.1	Profiel van het gewestelijk transmissienet: stand van zaken en vooruitzichten	38	2.2.1	Installatie van het platform voor besprekingen tussen de spelers	48
1.2.2	Controle van de planning van het gewestelijk transmissienet	39			
1.2.3	Opvolging van de kwaliteit van het gewestelijk transmissienet	40			
1.3	Gasdistributienet	40			

Inhoudsopgave 1b (vervolg)

2.2.2	Noodzaak om het huidige reglementair kader aan te passen	49	2.3.4	Integratie van elektrische voertuigen	55
2.3	Transformatie van de netten: invoering van intelligente meetsystemen en elektronische meters, en integratie van de elektrische voertuigen	51	2.4	Herziening van de technische reglementen en voorschriften voor gas en elektriciteit	56
2.3.1	Invoering van intelligente meetsystemen	51	2.4.1	Aanpassing van de technische reglementen voor gas en elektriciteit	56
2.3.2	Toegang tot de middelen van elektronische meetopneming	53	2.4.2	Aanpassing of opstelling van nieuwe technische voorschriften	57
2.3.3	Transformatie van de netten naar intelligente netten en invoering van maatregelen voor energie-efficiëntie	54	2.4.3	Aanpassing van de parameters voor de meting van het aardgasverbruik	57

Lijst van de illustraties 1a

Figuur 1	Marktaandeelen in volume voor elektriciteit - alle klanten samen 2013	7	Figuur 11	Switchpercentage professionele afnemers - gas	23
Figuur 2	Evolutie van het huishoudelijke verbruik van gas en van de daggraden	9	Figuur 12	Prijsevolutie voor de gemiddelde afnemer	24
Figuur 3	Marktaandeelen in volume voor gas - alle klanten samen in het jaar 2013	10	Figuur 13	Evolutie jaarfactuur elektriciteit van een mediane Brusselse afnemer - 2036 kWh	25
Figuur 4	Marktaandeelen in leveringspunten voor elektriciteit - alle klanten samen	12	Figuur 14	Evolutie van de jaarkost voor verschillende types van verbruikers - elektriciteit	26
Figuur 5	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier, alle klanten samen - elektriciteit	14	Figuur 15	Prijsevolutie voor de gemiddelde afnemer - 12728 kWh	27
Figuur 6	Marktaandeelen in leveringspunten voor gas - alle klanten samen	14	Figuur 16	Evolutie jaarfactuur gas van een mediane Brusselse afnemer - 12.728 kWh	28
Figuur 7	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier, alle klanten samen - gas	16	Figuur 17	Evolutie van de jaarkost voor verschillende types afnemers - gas	29
Figuur 8	Switchpercentage huishoudelijke afnemers - elektriciteit	20	Figuur 18	Evolutie van de prijs elektriciteit all-in - Professionele afnemers AMR en MMR	29
Figuur 9	Switchpercentage huishoudelijke afnemers - gas	21	Figuur 19	Evolutie van de prijs gas all-in - Professionele afnemers AMR en MMR	30
Figuur 10	Switchpercentage professionele afnemers - elektriciteit	22	Figuur 20	Cijfers aantal bezoeken aan Brusim in 2013	31
			Figuur 21	Statistieken aantal bezoeken aan de website van BRUGEL in 2013	31

Lijst van de illustraties 1b

Figuur 1	Schematisch plan van de bevoorrading van het BHG	41
-----------------	--	----

Lijst van de tabellen 1a

Tabel 1	Aantal leveringspunten voor elektriciteit in het BHG	1	Tabel 12	Historiek van het marktaandeel in leveringspunten voor gas	16
Tabel 2	Aantal leveringspunten voor gas in het BHG	1	Tabel 13	HHL- en C3-indexen - elektriciteits- en gasmarkt	17
Tabel 3	Lijst van de houders van een leveringsvergunning	3	Tabel 14	Gevolgte scenario's bij de analyse van het switchpercentage	18
Tabel 4	Bevoorrecht cliënteel van de leveranciers	4	Tabel 15	Aantal Supplier Switch - Elektriciteit - Huishoudelijk	19
Tabel 5	Marktaandelen in volume voor elektriciteit - per klanttype	8	Tabel 16	Vrijheidsgraad elektriciteit	20
Tabel 6	Historiek van het marktaandeel in volume voor elektriciteit	9	Tabel 17	Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor elektriciteit	21
Tabel 7	Marktaandelen in volume voor gas - per klanttype	10	Tabel 18	Vrijheidsgraad gas op 31 december 2013	22
Tabel 8	Historiek van het marktaandeel in volume - gas	11	Tabel 19	Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor gas	25
Tabel 9	Marktaandeel in leveringspunten voor elektriciteit - per klanttype	12	Tabel 20	Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor elektriciteit	26
Tabel 10	Historiek van het marktaandeel in leveringspunten voor elektriciteit	13	Tabel 21	Vrijheidsgraad gas op 31 december 2013	27
Tabel 11	Marktaandeel in leveringspunten voor gas - per klanttype	15	Tabel 22	Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor gas	28

Lijst van de tabellen 1b

Tabel 1	Verdeling van de gebruikers per spanningsniveau (einde 2013)	35	Tabel 4	Indicatoren voor de continuïteit van de bevoorrading van het gewestelijk transmissienet	40
Tabel 2	Indicatoren voor de continuïteit van de bevoorrading van het elektriciteitsnet van SIBELGA	37	Tabel 5	Profiel van het aardgasdistributienet in het BHG voor het jaar 2013	42
Tabel 3	Profiel van het gewestelijk transmissienet (einde 2013)	38			

Evolutie van de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt en van de elektriciteits- en gasnetten

Wettelijke grondslag

Krachtens artikel 30bis §2 9° van de elektriciteitsordonnantie¹ is BRUGEL belast met het volgende:

“De Brussels Hoofdstedelijke Regering jaarlijks een verslag te verstrekken over de uitvoering van haar verplichtingen, over de evolutie van de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt en over de naleving van de verplichtingen, de getroffen maatregelen en de behaalde resultaten van de openbare dienst door de distributienetbeheerder en de leveranciers, in het bijzonder in het domein van de huishoudelijke gebruikers.

In de maand waarin het jaarverslag van kracht gaat, publiceert BRUGEL dit laatste op haar website.”

Met dit document komen we deze verplichting na.

¹ Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals gewijzigd tot op heden.

1 De retailmarkt voor elektriciteit en aardgas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG)

1.1 Omschrijving van de retailmarkt

1.1.1 Elektriciteit

Einde 2013 bedroeg het totale aantal actieve leveringspunten voor elektriciteit in het BHG 630.958, hetzij een stijging met 6.112 punten (4.468 in 2012).

Het aantal actieve professionele leveringspunten laagspanning steeg van 111.043 in 2012 tot 118.705 einde

2013. Die sterke stijging (6,9%) ging gepaard met een daling van het aantal huishoudelijke leveringspunten (-1.591).

Het percentage inactieve meters, voor alle spanningsniveaus, bedroeg 9,1% in 2013 ten opzichte van 10,3% in 2012. In laagspanning waren er 63.181 leveringspunten inactief einde 2013 tegenover 64.147 in 2012, hetzij een daling van 1,5%.

Tabel 1

Aantal leveringspunten voor elektriciteit in het BHG

	Professionnels	Résidentiels	Total
Aantal inactieve leveringspunten hoogspanning	-	-	401
Aantal inactieve leveringspunten laagspanning	-	-	63.181
Aantal actieve leveringspunten hoogspanning	2.889	24	2.913
Aantal actieve leveringspunten laagspanning	118.705	509.340	628.045
Totaal	121.594	509.364	694.540

Bron: SIBELGA – Situatie op 31 december 2013

1.1.2 Gas

Het aantal leveringspunten dat met aardgas wordt bevoorraadt in het BHG, is met 2.692 eenheden gestegen in 2013. Het aantal inactieve gasmeters bedroeg in 2012 en 2013 ongeveer 15,7%.

Men stelde een toename vast met 3.945 leveringspunten van professionele afnemers en een daling met 1.253 leveringspunten van huishoudelijke afnemers.

Men stelt dezelfde trend vast voor gas als voor elektriciteit inzake de toename van het aantal professionele afnemers.

Tabel 2

Aantal leveringspunten voor gas in het BHG

	Professionele afnemers	Huishoudelijke afnemers	Totaal
Aantal actieve leveringspunten	57.717	365.958	423.675
Aantal inactieve leveringspunten	-	-	78.538
Totaal	57.717	365.958	502.213

Bron: SIBELGA – Situatie op 31 december 2013

1.2 Energielevering

De Brusselse ordonnanties die de energiemarkt in het BHG regelen, voorzien dat de leveranciers moeten beschikken over een leveringsvergunning om elektriciteit of gas te leveren aan de in aanmerking komende afnemers op een verbruikslocatie in het BHG.

1.2.1 Beheer van leveringsvergunningen

1.2.1.1 Situatie en activiteit inzake leveringsvergunningen

In het BHG waren 24 bedrijven houder van een leveringsvergunning voor elektriciteit op 31 december 2013, tegenover 20 in het voorgaande jaar (dit stemt overeen met een stijging van 20%). Slechts 17 van hen hebben effectief elektriciteit geleverd in het Brussels Gewest. Voor gas worden de Brusselse verbruikers bevoorrad door 13 actieve leveranciers van de 21 houders van een leveringsvergunning. Ter herinnering, het aantal houders van een leveringsvergunning voor aardgas in het Brussels Gewest bedroeg 14 in 2012 (dit stemt overeen met een stijging van 50%).

Zoals hierboven vermeld, is het aantal houders van een leveringsvergunning aanzienlijk gestegen in vergelijking met het jaar 2012. In correlatie hiermee, is het aantal actieve leveranciers in de Brusselse markt eveneens gestegen ten opzichte van 2012.

Bedrijven zoals Belgian Eco Energy, Scholt Energy Control België en Powerhouse, die allemaal al houders waren van leveringsvergunningen, zijn actief geworden in 2013, terwijl ze dat de voorgaande jaren niet waren. Het bedrijf Scholt Energy Control België, dat al over een leveringsvergunning voor elektriciteit beschikte, heeft overigens in 2013 de leveringsvergunning voor gas verkregen.

Bedrijven zoals Enovos, Etrim – Energy cluster, Total Gas & Power Belgium, Wind Energy Power en Wingas hebben hun intrede gedaan op de Brusselse energiemarkt.

In 2013 heeft BRUGEL ook de vergunning van het bedrijf Trianel ingetrokken, nadat het failliet werd verklaard door de rechtbank van Maastricht.

Eveneens in 2013 werd de leveringsvergunning voor elektriciteit van Nuon Belgium overgedragen naar Eni Gas & Power, werd de leveringsvergunning voor gas van Distrigaz hernieuwd, veranderde het bedrijf Distrigaz zijn naam in Eni Gas & Power en werd de leveringsvergunning voor gas van Nuon Belgium ingetrokken.

Bovendien kreeg het dossier voor de aanvraag van een leveringsvergunning voor gas en elektriciteit van het bedrijf POWER ONLINE, dat door BRUGEL werd onderzocht op het einde van 2013, een gunstig advies, maar was de beslissing van de Minister betreffende de toekenning nog niet genomen op het einde van het jaar.

Tabel 3

Lijst van de houders van een leveringsvergunning

Leverancier	Elektriciteit		Gas	
	Houder	Effectieve levering	Houder	Effectieve levering
Belgian Eco Energy (Bee)	X	X	X	X
Belpower International	X	X	-	-
E.ON Belgium	X	X	-	-
EDF Luminus	X	X	X	X
EGL France & Benelux	X	-	-	-
Electrabel	X	X	X	-
Electrabel Customer Solutions	X	X	X	X
Elxys	X	X	X	X
Endesa Energía	X	-	-	-
Eneco België	X	X	X	X
Energie 2030	X	X	-	-
Energie I&V (Anode Energie)	X	X	-	-
ENI Gas & Power	X	X	X	X
Enovos Luxembourg	X	-	X	-
Etrim – Energy cluster	X	-	X	-
Essent Belgium (RWE)	X	X	X	X
Gas Natural Europe - Fenosa	-	-	X	X
GDF Suez	-	-	X	X
Groene Energie Administratie	X	-	X	-
Lampiris	X	X	X	X
Natgas	-	-	X	-
OCTA+ Energie	X	X	X	X
Powerhouse	X	X	X	X
Scholt Energy Control België	X	X	X	X
Total Gas & Power Belgium	X	-	X	-
Trevion	X	-	X	-
Wind Energy Power	X	X	-	-
Wingas	-	-	X	-
Totaal	24	17	21	13

Bron: BRUGEL – Situatie op dinsdag 31 december 2013

De Brusselse wetgeving verplicht elke houder van een leveringsvergunning om aan elke consument die dit vraagt een voorstel van leveringscontract over te maken.

Toch mikken niet alle leveranciers op hetzelfde cliënteel. Elke leverancier is immers vrij zijn commerciële strategie te bepalen.

Tabel 4*Bevoorrecht cliënteel van de leveranciers*

Leverancier	Doelcliënteel		
	Huishoudelijk	KMO	Industrie
Belgian Eco Energy (Bee)	-	X	X
Belpower International	X	X	-
E.ON Belgium	-	-	X
EDF Luminus	X	X	X
EGL France & Benelux	-	X	X
Electrabel	-	-	X
Electrabel Customer Solutions	X	X	X
Elxys	-	X	X
Endesa Energía	-	X	X
Eneco België	-	X	X
Energie 2030	X	X	-
Energie I&V (Anode Energie)	-	X	X
ENI Gas & Power	X	X	X
Enovos Luxembourg	-	X	X
Etrim – Energy cluster	-	X	X
Essent Belgium (RWE)	-	X	X
Gas Natural Europe - Fenosa	-	X	X
GDF Suez	-	-	X
Groene Energie Administratie	-	X	X
Lampiris	X	X	X
Natgas	-	X	X
OCTA+ Energie	X	X	X
Powerhouse	-	X	X
Scholt Energy Control België	-	X	X
Trevion	-	X	X
Total Gas & Power Belgium	-	X	X
Wind Energy Power	-	-	X
Wingas	-	-	X
Totaal	7	23	26

Bron: BRUGEL – Situatie op dinsdag 31 december 2013

Men stelt vast dat de concurrentie duidelijk groter is in de professionele segmenten dan in de huishoudelijke sector.

1.2.1.2 Suggesties tot wijziging van de wetteksten: lokale leveringsvergunning en procedure voor de toekenning van leveringsvergunningen

1.2.1.2.1 Lokale leveringsvergunning

De Brusselse ordonnantie voorziet voor energieleveranciers de mogelijkheid om een aanvraag voor een lokale leveringsvergunning of voor een groene vergunning in te dienen.

Wat de lokale leveringsvergunning betreft, is op 31 december 2013 geen enkel besluit van toepassing dat de criteria voor de toekenning van deze vergunningen bepaalt. BRUGEL werd meermaals aangesproken door kleine leveranciers die wensten dergelijke vergunning te bekomen. Het lijkt bijgevolg opportuun om voor te stellen dat er, in het kader van

de toekomstige wijzigingen van de elektriciteitsordonnantie en van de gasordonnantie, een denkproces zou worden gevoerd om te beoordelen of het wenselijk is om het begrip "lokale levering" te behouden of te schrappen.

1.2.1.2.2 Procedure voor de toekenning van leveringsvergunningen

Zoals bepaald door de besluiten van de Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor gas en elektriciteit², wordt het aanvraagdossier ingediend bij BRUGEL, dat, na analyse, een volledig dossier overmaakt aan de Minister, samen met een gemotiveerd voorstel tot toekenning of weigering van de vergunning.

Deze besluiten voorzien bovendien, om de toegang tot de markt te versnellen, een vereenvoudigde procedure voor de leveranciers die aan een bepaald aantal voorwaarden voldoen. In de praktijk komt er echter van deze versnelde toegang tot de markt weinig in huis omdat er nog steeds een lange termijn verloopt tussen de ontvangst van het volledige dossier door BRUGEL en de ondertekening van het ministerieel besluit door de Minister. Die termijn zou aanzienlijk kunnen worden verkort door de analyse van de dossiers en de toekenning of weigering van de vergunningen volledig door BRUGEL te laten uitvoeren, evenals de taak om de aanvragers van de beslissing in kennis te stellen en de publicatie van de officiële beslissingen in het Staatsblad. Dit is des te relevanter en pragmatischer omdat alle adviezen van BRUGEL betreffende leveringsvergunningen, zonder uitzondering, altijd werden gevolgd door de Regering of door de Minister die belast is met energie.

BRUGEL stelt dus voor om bij de volgende wijzigingen van de elektriciteitsordonnantie en de gasordonnantie, de wetteksten in deze zin aan te passen.

² Besluit van 6 mei 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor gas, gewijzigd op 28 oktober 2010 en 3 mei 2012.

Besluit van 18 juli 2002 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor elektriciteit, gewijzigd op 6 mei 2004, 19 juli 2007, 28 oktober 2010 en 3 mei 2012.

1.2.2 Marktaandelen

BRUGEL publiceert elk kwartaal de marktaandelen van de verschillende leveranciers die actief zijn op het Brusselse grondgebied. De methodologie voor de behandeling en de berekening van de gepubliceerde gegevens wordt op het einde van dit periodiek verslag besproken.

BRUGEL ontvangt maandelijks van de distributienetbeheerder en alle leveranciers gegevens die betrekking hebben op de markt. BRUGEL betreurt echter het gebrek aan stiptheid van meerdere leveranciers inzake de verzending van deze bestanden.

Omwille van technische redenen en beschikbaarheidsredenen, worden de marktgegevens over het algemeen aan Brugel overgemaakt door de leveranciers en de netbeheerder binnen de twee maanden volgend op elke verstreken maand.

Opgemerkt dient te worden dat in het Brussels Gewest de distributienetbeheerder SIBELGA eveneens elektriciteit en gas levert als noodleverancier.

De leverancier ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS (ECS) werd aangesteld als standaardleverancier sinds 1 januari 2007 voor de huishoudelijke afnemers en sinds 4 juli 2004 voor de professionele afnemers om de continuïteit van de bevoorrading te waarborgen van de afnemers die nog steeds geen contract hebben afgesloten met een leverancier van hun keuze.

Artikel 20 van de "elektriciteitsordonnantie" voorziet de aanstelling van een standaardleverancier, belast met het bevoorraden van afnemers, die op de datum dat zij in aanmerking komen, ten laatste op 1 januari 2007, nog geen leverancier aangeduid hebben. Deze aanstelling is

aan de goedkeuring van de Regering onderworpen die de voorwaarden kan bepalen om de belangen van de gemeenten en van de andere eindafnemers te beschermen en om de daadwerkelijke openstelling van de markt te waarborgen.

Op 31 december 2013 wordt ongeveer 24% van de huishoudelijke leveringspunten nog steeds bevoorrad door de standaardleverancier. Gezien deze cijfers, wenst BRUGEL het begrip "standaardlevering" te behouden.

Aangezien het marktaandeel van de standaardleverancier van jaar tot jaar afneemt, nodigt BRUGEL de wetgever uit om na te denken over het belang om dit begrip van standaardleverancier op middellange termijn te behouden.

Bovendien voorziet artikel 25 noviesdecies van de elektriciteitsordonnantie dat in geval van faillissement of van intrekking van de leveringsvergunning van een leverancier, de levering van de eindafnemers door de standaardleverancier zal worden verzekerd onder de voorwaarden van de standaardlevering voor een maximale duur van één jaar.

Rekening houdend met het feit dat een toenemend aantal leveranciers aanwezig is en dat de marktaandelen van deze leveranciers steeds maar groter worden sinds het begin van de vrijmaking, vestigt BRUGEL de aandacht van de wetgever om na te denken over de meest aangewezen oplossingen om de herverdeling van de klanten van de failliete leverancier zo efficiënt mogelijk door te voeren.

1.2.2.1 Marktaandelen in volume - elektriciteit

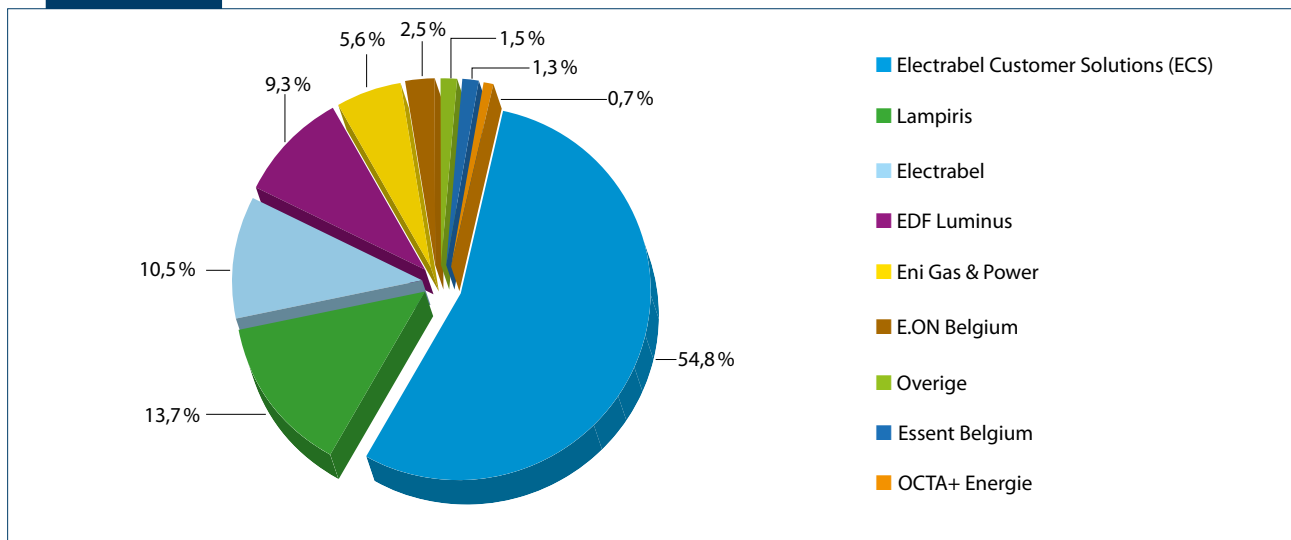
Op basis van de gegevens die aan BRUGEL werden overgemaakt, bedroeg het totale elektriciteitsverbruik in het BHG 5,6 TWh in 2013, netverliezen inbegrepen. De huishoudelijke afnemers vertegenwoordigen ongeveer 23% van dit totaalverbruik. Het totale volume verbruikte

elektriciteit is dus licht gedaald ten opzichte van het jaar 2012 en 2011 (+/- 5,75 TWh).

De netverliezen worden niet in rekening gebracht bij de berekening van de hieronder vermelde marktaandelen.

Figuur 1

Marktaandelen in volume voor elektriciteit – alle klanten samen 2013

Bron: BRUGEL – jaargemiddelde 2013

Met 54,8% van de marktaandelen in volume, is ECS de leverancier die de grootste hoeveelheid elektrische energie levert. ELECTRABEL NV, dat enkel professionele afnemers

bevoorraadt, EDF LUMINUS en LAMPIRIS vertegenwoordigen respectievelijk 10,5%, 9,3% en 13,7% van de marktaandelen in volume.

De tabel hieronder geeft de marktaandelen in volume per afnemerstype weer: professioneel of huishoudelijk.

Tabel 5*Marktaandelen in volume voor elektriciteit – per klanttype*

Marktaandelen in volume voor elektriciteit - per klanttype	Professionnel	Résidentiel	Total
E.ON Belgium	3,26 %	0,00 %	2,46 %
EDF Luminus	11,62 %	2,34 %	9,35 %
Electrabel	13,94 %	0,00 %	10,53 %
Electrabel Customer Solutions	47,44 %	77,37 %	54,77 %
Eni gas & Power	6,90 %	1,73 %	5,63 %
Essent Belgium	1,78 %	0,01 %	1,35 %
Lampiris	13,10 %	15,44 %	13,67 %
Octa + Energie	0,33 %	2,02 %	0,75 %
Overige	1,62 %	1,09 %	1,49 %
Totaal	100 %	100 %	100 %

Bron: BRUGEL – jaargemiddelde 2013

In vergelijking met 2012, stelt men een daling van 4,8% vast van de marktaandelen in volume van ECS in 2013. Deze daling bedraagt 4,17% voor de professionele klanten en 7,25% voor de huishoudelijke klanten.

Met een marktaandeel van 5,63% in Brussel, noteert Eni Gas & Power een daling ten opzichte van 2012 (6,73%). Hetzelfde geldt voor EDF Luminus, ondanks een stijging in het huishoudelijk segment.

Lampiris heeft haar marktaandeel voor alle klanten opnieuw aanzienlijk zien stijgen van 8,69% einde 2012 tot 13,67% einde 2013. Wat de huishoudelijke klanten betreft, is deze

leverancier geëvolueerd van 10,99% in 2012 naar 15,44% in 2013, hetzij een stijging van ongeveer 40%.

Octa + heeft haar marktaandeel fors verhoogd in het huishoudelijk segment (van 0,57% in 2012 tot 2,02% in 2013). De stijging in het professionele segment is minder sterk (van 0,14% tot 0,33%).

Het volume geleverd door SIBELGA als noodleverancier is relatief stabiel ten opzichte van de andere jaren (0,19% in 2013).

Tabel 6*Historiek van de marktaandelen in volume voor elektriciteit*

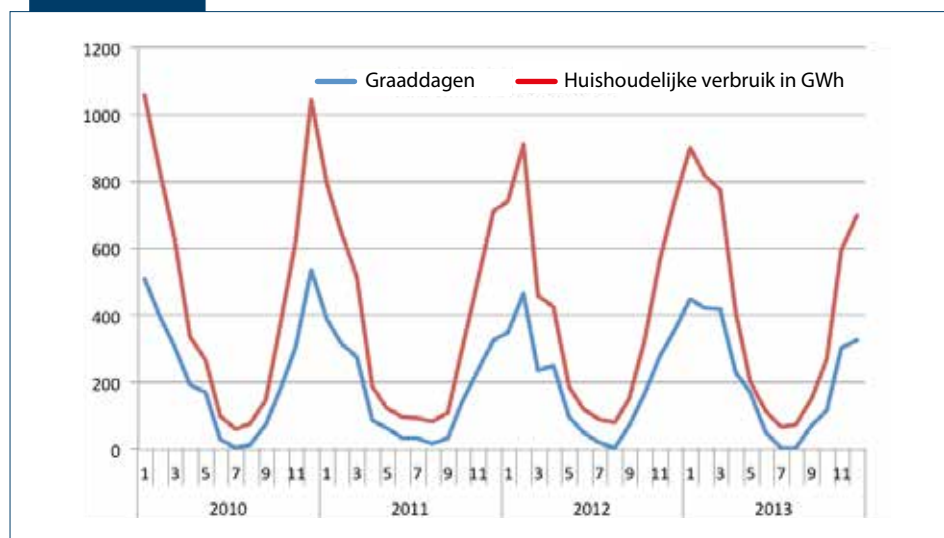
Leverancier	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Electrabel Customer Solutions	83,27%	78,66%	73,69%	68,16%	62,90%	59,58%	54,77%
Electrabel	8,82%	10,31%	11,21%	11,56%	10,36%	10,50%	10,53%
EDF Luminus	2,28%	3,24%	5,82%	9,85%	11,97%	10,17%	9,35%
Lampiris	0,37%	0,97%	1,58%	2,75%	4,98%	8,69%	13,67%
E.ON Belgium	1,69%	2,37%	2,69%	2,02%	2,06%	1,97%	2,46%
Eni Gas & Power (Nuon voor 2013)	1,97%	1,89%	2,32%	3,60%	5,73%	6,72%	5,63%
Essent Belgium	1,16%	1,97%	2,09%	1,61%	1,55%	1,39%	1,35%
Octa+ Energie	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,06%	0,25%	0,75%
SIBELGA SOLR	0,00%	0,01%	0,06%	0,14%	0,20%	0,22%	0,19%
Overige	0,45%	0,58%	0,61%	0,45%	0,39%	0,73%	1,30%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: BRUGEL

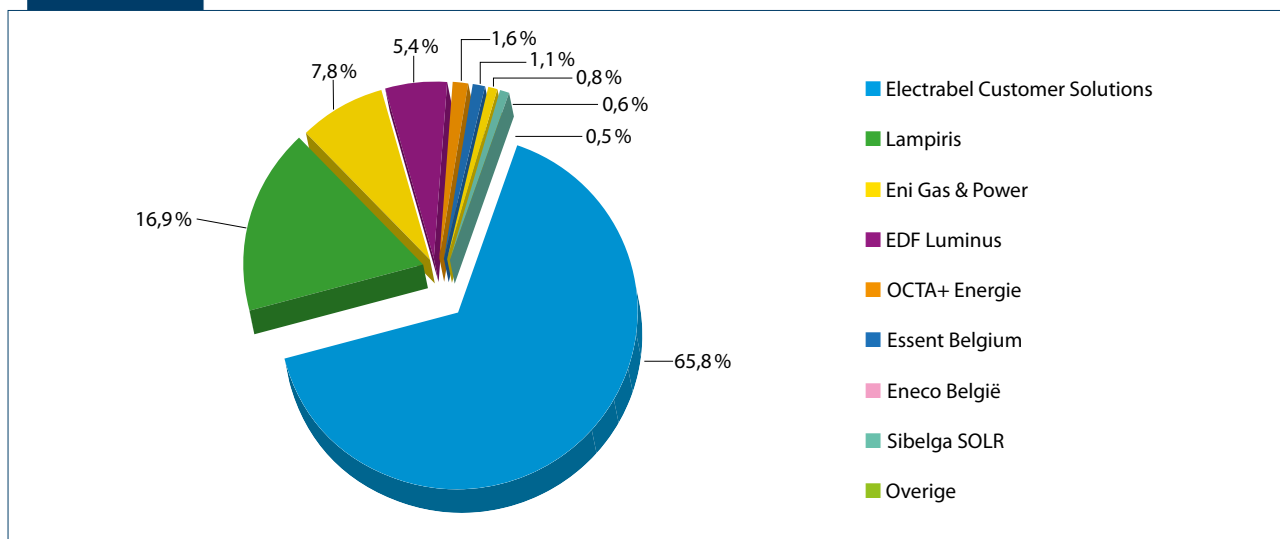
1.2.2.2 Marktaandelen in volume - gas

In 2013 bedroeg de hoeveelheid aardgas, gemeten aan de ingang van het Brusselse distributienet, 10,87 TWh tegenover 10,29 in 2012.

Men stelt een lichte stijging vast ten opzichte van 2012 die voornamelijk te verklaren is door de weersomstandigheden.

Figuur 2*Evolutie van het huishoudelijke verbruik van gas en van de daggraden*

Bron: BRUGEL

Figuur 3*Marktaandelen in volume voor gas - alle klanten samen in het jaar 2013*

Bron: BRUGEL – jaargemiddelde 2013

Net als bij elektriciteit, behoudt de historische leverancier een dominante positie op het gebied van het gasvolume verkocht aan Brusselse klanten met 65,8% marktaandeel in volume. De tweede leverancier met het grootste marktaandeel in volume

in gas in Brussel is, net als in 2012, de leverancier LAMPIRIS. Op de derde en de vierde plaats bevinden zich respectievelijk ENI GAS & POWER (vroeger DISTRIGAZ en NUON) en EDF LUMINUS.

Tabel 7*Marktaandelen in volume voor gas - per klanttype*

Leverancier	Professioneel	Huishoudelijk	Totaal
Electrabel Customer Solutions	57,90%	74,88%	65,81%
Lampiris	16,19%	17,63%	16,86%
Eni Gas & Power	12,99%	1,86%	7,80%
EDF Luminus	8,12%	2,29%	5,40%
Octa+ Energie	0,82%	2,45%	1,58%
Essent Belgium	2,10%	0,00%	1,12%
Eneco België	1,07%	0,00%	0,57%
Sibelga SOLR	0,00%	0,88%	0,41%
Overige	0,84%	0,00%	0,45%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: BRUGEL

In vergelijking met 2012, en ook al blijft hij de dominante marktspeeler, noteert ECS, net als voor elektriciteit een verlies van marktaandeel in volume gas van 5,69%. Wat het professionele segment betreft, stelt men een daling van het marktaandeel vast van 4,47% tegenover 7,05% voor het huishoudelijk segment.

De marktaandelen in volume van de andere leveranciers die actief zijn op de Brusselse gasmarkt, zijn allemaal gestegen. LAMPIRIS stijgt met 2,52% ten opzichte van 2012 (tegenover 4,1% tussen 2012 en 2011).

Het marktaandeel in volume van Eni gas & Power blijft stabiel op 7,8% (7,38% in 2012).

Ee werd een aanzienlijke stijging genoteerd bij Octa+, dat evolueert van 0,43% in 2012 tot 1,58% einde 2013. In het huishoudelijk segment evolueert het marktaandeel van 0,59% naar 2,45%.

EDF Luminus heeft haar marktaandeel in het huishoudelijk segment opmerkelijk verhoogd van 0,43% in 2012 tot 2,29% in 2013.

Tabel 8

Historiek van de marktaandelen in volume - gas

Leverancier	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Electrabel Customer Solutions	95,13%	91,68%	87,13%	83,54%	76,95%	71,52%	65,81%
Lampiris	0,73%	2,06%	3,00%	5,38%	10,22%	14,34%	16,86%
EDF Luminus	1,75%	2,87%	4,25%	4,63%	4,31%	4,40%	5,40%
Eni Gas & Power (Nuon + Distrigaz voor 2013)	2,14%	2,41%	4,57%	5,52%	7,16%	7,38%	7,80%
Essent Belgium	0,25%	0,95%	0,89%	0,52%	0,56%	0,82%	1,12%
Eneco België	0,00%	0,00%	0,00%	0,07%	0,26%	0,57%	0,57%
SIBELGA SOLR	0,00%	0,04%	0,15%	0,34%	0,47%	0,51%	0,41%
Octa+ Energie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,08%	0,43%	1,58%
Overige	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	0,45%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: BRUGEL

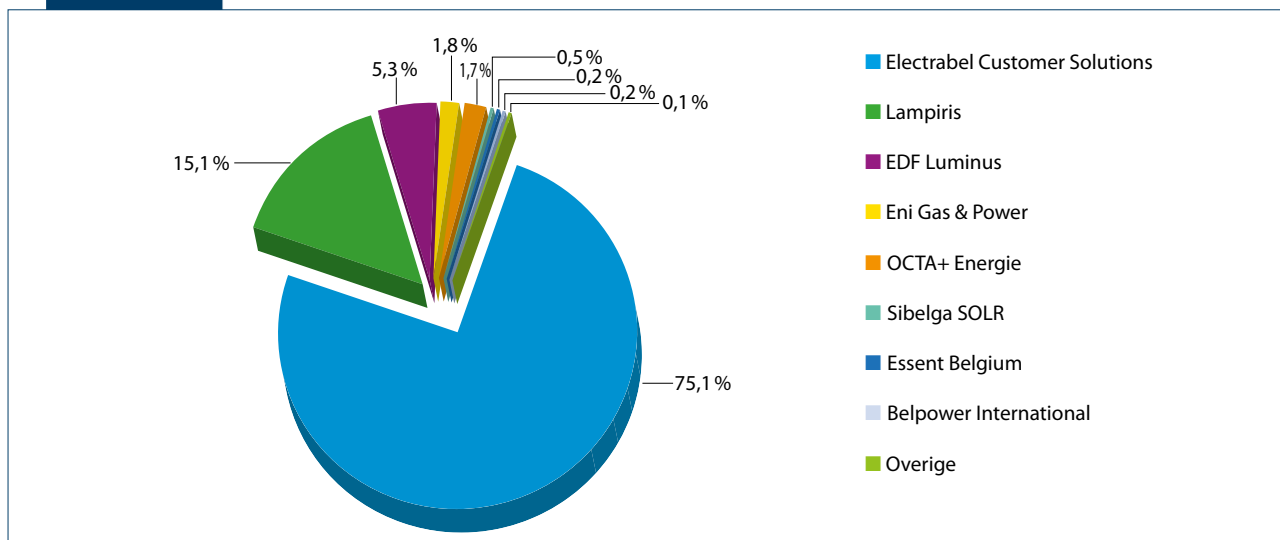

1.2.2.3 Marktaandelen in aantal leveringspunten - elektriciteit

Ter herinnering: op het einde van 2013 bedroeg het aantal actieve leveringspunten elektriciteit in het Brussels Gewest 630.958.

Figuur 4

Marktaandelen in leveringspunten voor elektriciteit - alle klanten samen 2013

Bron: BRUGEL – Situatie op 31 december 2013

De evoluties van de marktaandelen die in 2013 werden geregistreerd voor elektriciteit in aantal leveringspunten zijn vrijwel identiek aan de evoluties in volume.

Zoals in de vorige jaren, blijft ECS de leverancier met het grootste marktaandeel in aantal leveringspunten (75,1%). Daarna volgen LAMPIRIS (15,1%), EDF LUMINUS (5,3%) en ENI (1,8%).

Tabel 9

Marktaandelen in leveringspunten voor elektriciteit - per klanttype

Leverancier	Professioneel	Huishoudelijk	Totaal
E.ON Belgium	0,10%	0,00%	0,02%
EDF Luminus	14,36%	3,08%	5,26%
Electrabel	0,07%	0,00%	0,01%
Electrabel Customer Solutions	67,06%	77,02%	75,10%
Eni Gas & Power	3,20%	1,42%	1,76%
Essent Belgium	1,15%	0,00%	0,22%
Lampiris	12,44%	15,74%	15,11%
Octa + Energie	1,11%	1,79%	1,66%
Overige	0,50%	0,95%	0,86%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: BRUGEL – Situatie op 31 december 2013

Net als in volume, daalt het marktaandeel van ECS in leveringspunten voor elektriciteit ten opzichte van 2012 (-5,08%). Sinds de vrijmaking in 2007, heeft de enige historische leverancier zijn marktaandeel zien dalen tot onder 80%.

Met een stijging van 2,63% (4,23% tussen 2011 in 2012) voor alle klanten samen en een totaal van 15,11%, blijft LAMPIRIS de tweede leverancier in Brussel.

Net als in 2012, is de derde leverancier in leveringspunten EDF LUMINUS met een marktaandeel van 5,26% (3,45% in 2012).

Met een stijging van ongeveer 1%, gaat OCTA+ eveneens goed vooruit in 2013, evoluerend van 0,74% naar 1,79% in het huishoudelijk segment.

Met een daling van 1,97% naar 1,76%, blijft het marktaandeel van ENI dalen. Deze afname heeft echter enkel betrekking op de huishoudelijke klanten (-0,35%) en niet op het professionele segment (+0,31%).

Tabel 10

Historiek van de marktaandelen in leveringspunten voor elektriciteit

Leverancier	2009	2010	2011	2012	2013
Belgian Eco Energy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%
Belpower International	0,11%	0,15%	0,20%	0,24%	0,23%
E.ON Belgium	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%
EDF Luminus	1,58%	1,95%	2,12%	3,45%	5,26%
Electrabel	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Electrabel Customer Solutions	90,81%	88,48%	86,00%	80,18%	75,10%
Elexys NV	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,02%
Eneco België	0,01%	0,01%	0,01%	0,03%	0,04%
Energie 2030	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%
Eni Gas & Power	0,00%	0,00%	0,00%	1,97%	1,76%
Essent Belgium	0,16%	0,18%	0,20%	0,23%	0,22%
Lampiris	4,43%	6,15%	8,35%	12,58%	15,11%
Nuon Belgium	2,57%	2,50%	2,20%	0,00%	0,00%
Octa+ Energie	0,00%	0,01%	0,22%	0,69%	1,66%
Scholt Energy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Sibelga SOLR	0,32%	0,55%	0,68%	0,61%	0,54%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron BRUGEL - Situatie op 31 december 2013

Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier

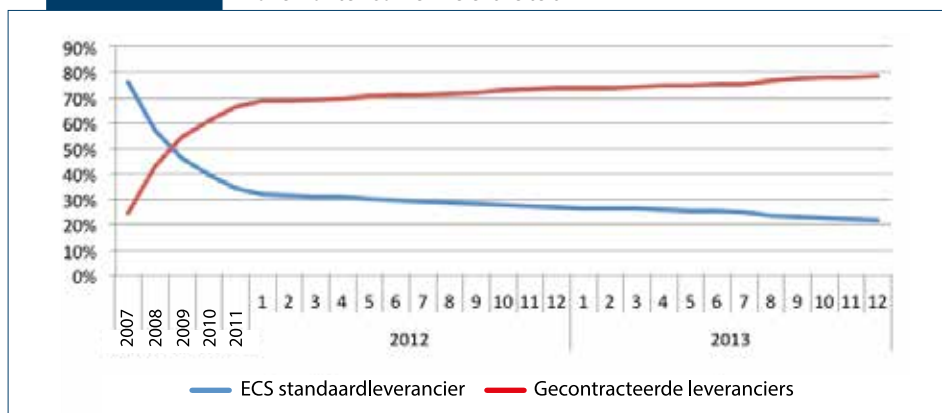
Op 31 december 2013 bedroeg het aantal leveringspunten voor alle klanten samen die nog steeds bevoorrad werden door de standaardleverancier, ECS, 21,5% (26,3% in 2012), hetzij een daling van ongeveer 10% ten opzichte van januari 2012. Als men alleen de huishoudelijke sector bekijkt,

bedraagt het aantal passieve huishoudelijke afnemers 24% einde 2013, hetzij 5,1% minder dan in 2012.

Het marktaandeel van de enige standaardleverancier daalt dus voortdurend. Men stelt echter een versnelde daling van het marktaandeel vast sinds 2012.

Figuur 5

Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier, alle klanten samen - elektriciteit

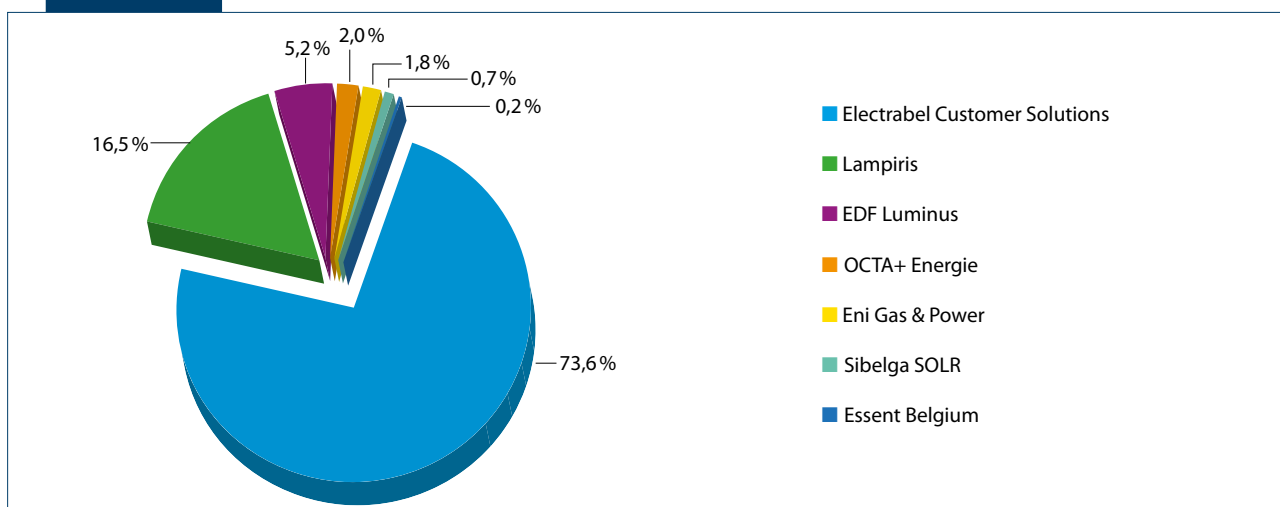
Bron: BRUGEL

1.2.2.4 Marktaandelen in aantal leveringspunten - Gas

Einde 2013 bedroeg het aantal actieve leveringspunten gas in het Brussels Gewest, bevoorrad door het Brusselse distributienet, 423.675.

Figuur 6

Marktaandelen in leveringspunten voor gas - alle klanten samen

Bron: BRUGEL - Situatie op 31 december 2013

ECS blijft de dominante speler op de distributiemarkt voor aardgas in Brussel inzake leveringspunten. Het percentage van zijn marktaandeel gas is iets lager dan dat voor elektriciteit, namelijk 73,7% van alle klanten samen (-5,4% ten opzichte van 2012).

LAMPIRIS bevoorraadt 16,5% (+2,4%) leveringspunten, gevolgd door EDF LUMINUS met 5,2% (+2%) en ENI met 1,7%.

Tabel 11

Marktaandelen in leveringspunten voor gas - per klanttype

Leveranciers	Professioneel	Huishoudelijk	Totaal
Electrabel Customer Solutions	65,31%	74,90%	73,59%
Essent Belgium	1,45%	0,00%	0,20%
Lampiris	10,93%	17,33%	16,46%
Octa+ Energie	1,26%	2,08%	1,97%
GDF Suez	0,01%	0,00%	0,00%
EDF Luminus	16,83%	3,39%	5,22%
GAS NATURAL Europe	0,01%	0,00%	0,00%
Eni Gas & Power	3,78%	1,51%	1,82%
Belgian Eco Energy	0,09%	0,00%	0,01%
Elexys NV	0,02%	0,00%	0,00%
Eneco België	0,31%	0,00%	0,04%
Scholt Energy	0,00%	0,00%	0,00%
Sibelga SOLR	0,00%	0,79%	0,68%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%

Bron: BRUGEL - Situatie op 31 december 2013

Het verlies aan marktaandeel van ECS in leveringspunten gas bedraagt 5,55% in 2013. Omgekeerd is het marktaandeel van LAMPIRIS met 2,35% gestegen tussen 2012 en 2013 (tegenover 5% tussen 2012 en 2011).

EDF LUMINUS gaat verder vooruit in de Brusselse markt, van 1,76% in 2011 tot 3,23% in 2012 om 5,22% te bereiken einde 2013.

OCTA+ ziet haar marktaandeel eveneens stijgen van 0,78% in 2012 tot 1,97%. Voor gas heeft deze leverancier zijn marktaandeel meer dan verdubbeld in een jaar tijd.

Het marktaandeel voor alle klanten samen van ENI Gas & Power

is gestegen in 2013 (+0,1%). In het huishoudelijk segment noteert ENI een lichte daling (1,51% tegenover 1,93% in 2012). Die daling wordt gecompenseerd door een aanzienlijke stijging van het marktaandeel in het professionele segment (3,78% tegenover 0,25% in 2012).

Het aantal leveringspunten gas die bevoorrad werden door SIBELGA als noodleverancier, blijft relatief stabiel ten opzichte van 2012.

Tabel 12

Historiek van de marktaandelen in leveringspunten voor gas

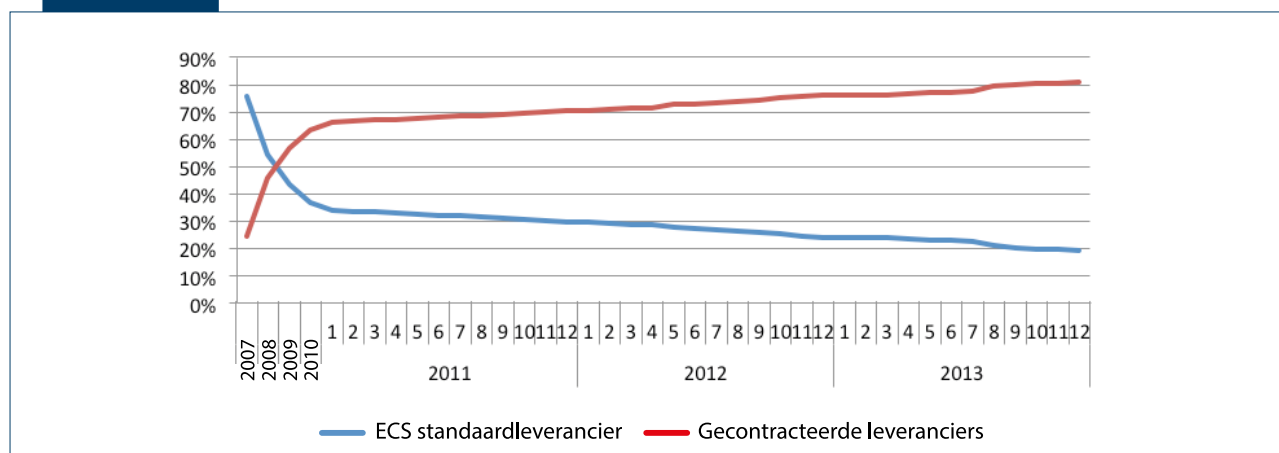
Leverancier	2009	2010	2011	2012	2013
Belgian Eco Energy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%
Distrigas	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%	0,00%
EDF Luminus	1,42%	1,68%	1,76%	3,23%	5,22%
Electrabel Customer Solutions	90,18%	87,97%	85,50%	79,14%	73,59%
Elexys NV	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Eneco België	0,00%	0,00%	0,02%	0,04%	0,04%
Eni Gas & Power	0,00%	0,00%	0,00%	1,72%	1,82%
Essent Belgium	0,13%	0,15%	0,17%	0,21%	0,20%
Gas Natural Fenosa	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Lampiris	4,98%	6,75%	9,11%	14,11%	16,46%
Nuon Belgium	2,88%	2,74%	2,32%	0,00%	0,00%
Octa+ Energie	0,00%	0,01%	0,24%	0,78%	1,97%
Sibelga SOLR	0,40%	0,70%	0,87%	0,78%	0,68%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: BRUGEL – Situatie op 31 december 2013

Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier

Figuur 7

Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier, alle klanten samen - gas

Bron: BRUGEL

Op 31 december 2013 bedroeg het aandeel leveringspunten gas voor alle klanten samen die nog steeds bevoorrad werden door de standaardleverancier, 19,2% (tegenover 24%),

hetzij een daling van 4,8% ten opzichte van 2012. In 2 jaar tijd heeft de standaardleverancier 10% marktaandeel verloren.

1.3 Evolutie van de concentratie van de markten

Vanuit economisch standpunt wordt de concentratie van de markten vaak via verschillende indicatoren gemeten. De voor de energiemarkten gebruikte indicatoren zijn de Herfindahl-Hirschmann-index (HHI) en de C3 concentratie-indicator.

In het algemeen geldt, hoe hoger de HHI en de C3, hoe geconcentreerder de markt.

De onderstaande tabel neemt deze concentratie-indicatoren op voor de verschillende types van meteropname:

- AMR (Automated Meter Reading): deze meters worden op afstand gelezen, dit wil zeggen dat de meterstand

van het verbruik automatisch wordt overgemaakt aan de distributienetbeheerder.

- MMR (Manual Meter Reading – Monthly): de meterstanden van deze meters worden fysiek elke maand opgenomen.
- YMR (Yearly Meter Reading): De meterstand wordt één keer per jaar fysiek opgenomen.

De twee eerste metertypes zijn bijna uitsluitend bestemd voor de professionele afnemers, terwijl de huishoudelijke afnemers voornamelijk over YMR-meters beschikken.

Tabel 13

HHI- en C3-indexen - elektriciteits- en gasmarkt

	Elektriciteit						Gas					
	2011		2012		2013		2011		2012		2013	
	HHI	C3	HHI	C3	HHI	C3	HHI	C3	HHI	C3	HHI	C3
AMR	5032	82,5%	4615	77,2%	3685	56,8%	5195	95,2%	4562	89,5%	3938	56,3%
MMR	5584	92,9%	4976	92,0%	3914	76,6%	5866	95,4%	4924	92,1%	4254	79,8%
YMR Professioneel	5918	98,7%	5378	97,0%	4939	92,8%	5833	98,7%	5902	94,3%	4742	92,2%
YMR Huishoudelijk	7879	96,4%	6937	95,2%	6195	79,8%	7668	96,7%	6584	97,6%	5929	75,9%
Totaal voor de markt	7477	96,6%	6605	94,7%	5902	90,2%	7402	96,9%	6476	93,2%	5721	90,0%

Bron: BRUGEL - Situatie op 31 december 2013

Zowel voor elektriciteit als voor gas, zijn de HHI- en de C3-indexen sterk gedaald in 2013 voor alle afnemers. De HHI-index is met ongeveer 10,6% gedaald in 2013, alle klanten door elkaar genomen. De C3-index is sterk gedaald, meer bepaald voor het huishoudelijk segment, van 95,2% tot 79,8% in één jaar voor elektriciteit.

De gecumuleerde marktaandeelen van de drie grootste leveranciers, de C3-indicator, bedragen 90,2% voor elektriciteit en 90,0% voor gas.

Deze indexen blijven niettemin relatief hoog, maar wijzen op een duidelijke verbetering in de markt op het vlak van concurrentie.

Ter herinnering, elke vergelijkende analyse van de marktaandeelen van de 3 belangrijkste leveranciers in België moet rekening houden met het feit dat er in het Brussels Gewest - in tegenstelling tot in de andere Gewesten waar vanaf het begin van de vrijmaking verschillende standaardleveranciers aangewezen werden, naargelang

³ De HHI-index wordt berekend door de kwadraten van de marktaandeelen van alle ondernemingen uit de sector op te tellen.

⁴ De concentratie-index C3 vertegenwoordigt de gecumuleerde marktaandeelen van de 3 grootste leveranciers.

de verschillende beheerders van de netten - slechts één standaardleverancier actief is sinds 2007.

Hoewel de HHI-index voor de professionele afnemers nog steeds hoog is, ligt deze toch gevoelig lager dan die voor de huishoudelijke afnemers. Voor de AMR en MMR is deze index echter sterker geëvolueerd in 2013 dan in 2012.

Een grote concentratie van de markten leidt niet noodzakelijk tot een gebrek aan concurrentie of tot te hoge prijzen. Net als in de vorige jaren, zijn de offertes van de leveranciers die actief zijn in het Brussels Gewest, immers zeer concurrentieel.

1.4 Evolutie van de switching

BRUGEL verzamelt en integreert alle door de netbeheerder ontvangen informatie in een eigen database, met name het geheel aan gegevens die betrekking hebben op de verschillende vastgelegde scenario's.

De vrijmaking van de energiemarkten houdt een continue en belangrijke uitwisseling van informatie in tussen alle spelers op de markt. Om deze informatie-uitwisselingen optimaal te harmoniseren, werden uitwisselingsstandaarden gedefinieerd door UMIX, een samenwerkingsentiteit waaraan de leveranciers en de netbeheerders deelnemen. Het geheel

van te volgen procedures en te gebruiken standaarden staat beschreven in de "UMIG".

In het kader van haar marktanalyse, heeft BRUGEL beslist om specifiek verscheidene scenario's te volgen die betrekking hebben op de marktactiviteit en meer bepaald de "customer switches", de "supplier switches" en de "combined switches". De heronderhandeling van een contract waarbij er niet van leverancier wordt veranderd, wordt niet beschouwd als switch.

Tabel 14

Gevolgd scenario's in het kader van de analyse van het switchpercentage

Naam van het scenario	Beschrijving
Customer Switch	Scenario dat bij SIBELGA wordt ingeleid, wanneer een klant zijn intrek neemt op een leveringspunt en dezelfde leverancier kiest als zijn voorganger, zonder dat de meter in de tussentijd wordt afgesloten.
Move In	Scenario dat bij SIBELGA wordt ingeleid, wanneer een klant de opening van een meter vraagt (betrekking van een woning, nieuwe installatie enz.).
Supplier Switch	Scenario dat bij SIBELGA wordt ingeleid, wanneer een afnemer verandert van leverancier. De wetteksten voorzien dat een verandering van leverancier effectief in werking treedt ten laatste 21 dagen nadat de nieuwe leverancier de nodige stappen heeft ondernomen.
Combined Switch	Scenario dat wordt ingeleid bij SIBELGA wanneer een klant zijn intrek neemt op een leveringspunt en een andere leverancier kiest dan degene die aanvankelijk actief was op het leveringspunt, zonder dat de meter in de tussentijd wordt afgesloten.

⁵ Utilities Market Information eXchange.

⁶ Utility Market Implementation Guide.

1.4.1 Bij de huishoudelijke afnemers

1.4.1.1 Voor de elektriciteitsmarkt

Voor 2013 bedragen de verschillende switchpercentages op deze markt 10,72% voor de "Customer switches", 3,4% voor de "Combined switches" en 4,79% voor de "Supplier switches".

Men stelt een lichte stijging vast van het aantal "supplier switches" voor de huishoudelijke klanten (24.454). Dit niveau ligt echter vier keer hoger dan dat van 2011!

De gunstige evolutie van het switchpercentage is waarschijnlijk het gevolg van verschillende factoren. We wijzen met name op de verschillende wijzigingen van de federale wetgeving, de terbeschikkingstelling van een nieuwe, performante tariefsimulator en de federale en regionale communicatiecampagnes van 2012 die een belangrijke rol zijn blijven spelen in de marktdynamiek.

Tabel 15

Aantal Supplier Switches - Elektriciteit - Huishoudelijk

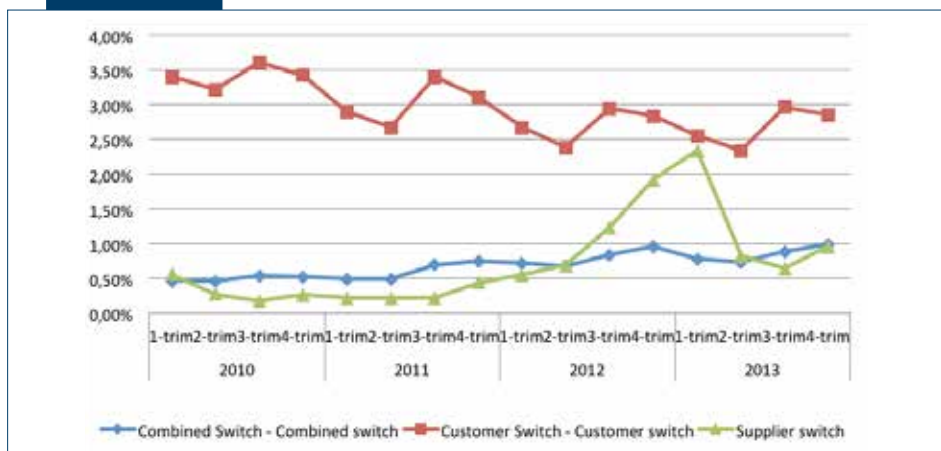
		Combined Switch	Customer Switch	Supplier switch
2010	1-kwart	2.301	17.224	2.842
	2-kwart	2.311	16.324	1.383
	3-kwart	2.751	18.296	854
	4-kwart	2.685	17.407	1.359
	2010 Totaal	10.048	69.251	6.438
2011	1-kwart	2.475	14.772	1.101
	2-kwart	2.526	13.611	1.105
	3-kwart	3.536	17.281	1.132
	4-kwart	3.840	15.899	2.239
	2011 Totaal	12.377	61.563	5.577
2012	1-kwart	3.647	13.698	2.850
	2-kwart	3.487	12.211	3.521
	3-kwart	4.259	14.990	6.277
	4-kwart	4.888	14.530	9.792
	2012 Totaal	16.281	55.429	22.440
2013	1-kwart	3.984	13.049	12.003
	2-kwart	3.767	11.910	4.224
	3-kwart	4.542	15.121	3.307
	4-kwart	5.062	14.581	4.920
	2013 Totaal	17.355	54.661	24.454

Bron: BRUGEL

Het aantal "Customer switches" is stabiel gebleven tussen 2012 en 2013, maar blijft relatief hoog.

Het aantal "Supplier switches" waargenomen in 2013, is het hoogste dat ooit in het Brussels Gewest werd geregistreerd,

maar is tijdens de drie laatste kwartalen teruggevallen tot het niveau dat werd waargenomen vóór de verschillende communicatiecampagnes.

Figuur 8*Switchpercentage huishoudelijke afnemers - elektriciteit*

Bron: BRUGEL

1.4.1.2 Voor de gasmarkt

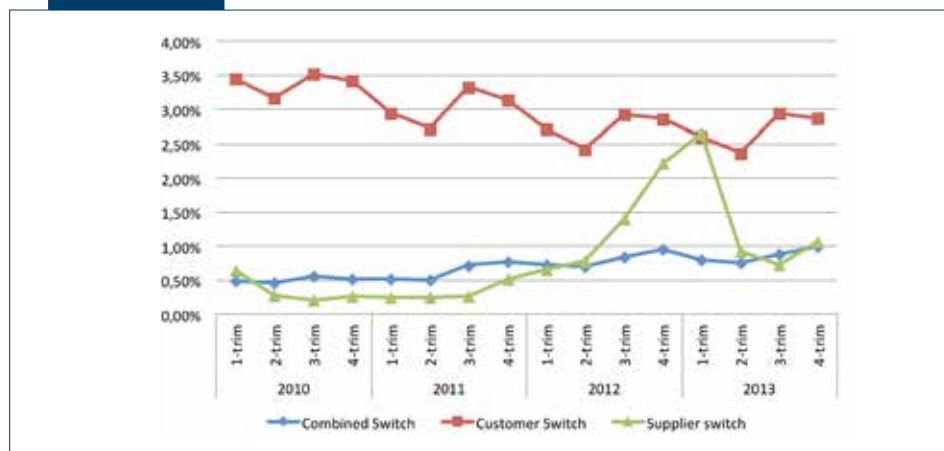
Voor 2013 bedragen de verschillende switchpercentages op deze markt 10,76% voor de "Customer switches", 3,4% voor de "Combined switches" en 5,38% voor de "Supplier switches". Deze percentages zijn vrijwel identiek aan deze die werden waargenomen in de elektriciteitsmarkt, behalve voor de "Supplier switches" die iets hoger zijn voor gas.

Men stelt een lichte stijging vast van het aantal "Supplier switches" voor de huishoudelijke klanten (19.723). Zoals voor elektriciteit, is dit niveau eveneens vier keer hoger dan het niveau dat waargenomen werd in 2011, maar daalt het weer in de loop van het jaar 2013.

Tabel 16*Aantal switches - Gas - Huishoudelijk*

		Combined switch	Customer switch	Supplier switch
2010	1-kwart	1.789	12.576	2.338
	2-kwart	1.649	11.530	983
	3-kwart	2.018	12.793	720
	4-kwart	1.896	12.508	954
2010 Totaal		7.352	49.407	4.995
2011	1-kwart	1.864	10.786	881
	2-kwart	1.833	9.946	889
	3-kwart	2.617	12.150	965
	4-kwart	2.831	11.483	1.872
2011 Totaal		9.145	44.365	4.607
2012	1-kwart	2.643	9.955	2.387
	2-kwart	2.551	8.893	2.867
	3-kwart	3.041	10.677	5.134
	4-kwart	3.471	10.483	8.117
2012 Totaal		11.706	40.008	18.505
2013	1-kwart	2.915	9.549	9.766
	2-kwart	2.755	8.673	3.402
	3-kwart	3.193	10.715	2.653
	4-kwart	3.625	10.464	3.902
2013 Totaal		12.488	39.401	19.723

Bron: BRUGEL

Figuur 9*Switchpercentage huishoudelijke afnemers - gas*

Bron: BRUGEL

1.4.2 Bij de professionele afnemers

1.4.2.1 Voor de elektriciteitsmarkt

De activiteit op de professionele markten is aanzienlijk hoger dan op de huishoudelijke markt.

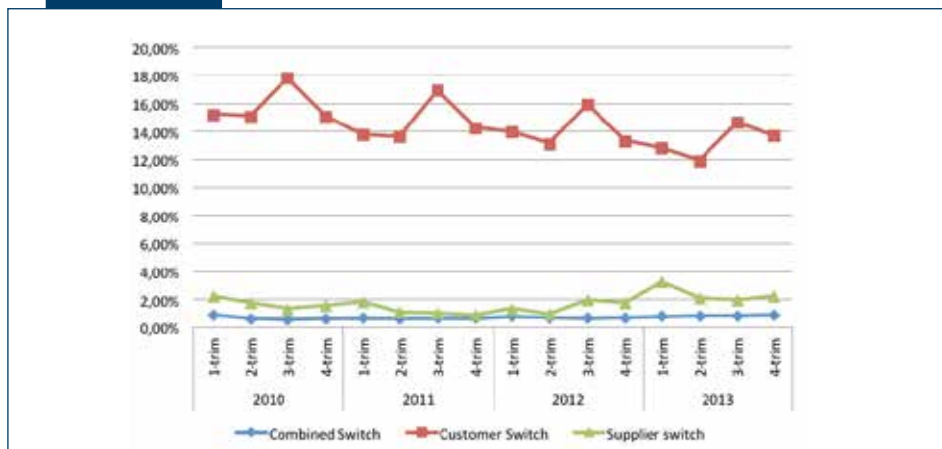
Voor 2013 bedragen de verschillende switchpercentages op deze markt 53,10% voor de "Customer switches", 3,34% voor

de "Combined switches" en 9,57% voor de "Supplier switches". Ten opzichte van 2012, ziet men een sterke stijging van het aantal "Supplier switches", van 5,97% tot 9,57%.

Tabel 17*Aantal Switches - Elektriciteit – Professioneel*

		Combined switch	Customer switch	Supplier switch
2010	1-kwart	948	15.855	2.322
	2-kwart	662	15.825	1.817
	3-kwart	570	19.045	1.409
	4-kwart	665	16.082	1.680
2010 Totaal		2.845	66.807	7.228
2011	1-kwart	720	14.816	1.958
	2-kwart	669	14.768	1.188
	3-kwart	726	18.648	1.117
	4-kwart	745	15.748	982
2011 Totaal		2.860	63.980	5.245
2012	1-kwart	886	15.431	1.460
	2-kwart	772	14.617	1.091
	3-kwart	758	18.076	2.196
	4-kwart	805	15.114	1.972
2012 Totaal		3.221	63.238	6.719
2013	1-kwart	906	14.718	3.709
	2-kwart	965	13.981	2.480
	3-kwart	969	17.490	2.342
	4-kwart	1.103	16.530	2.722
2013 Totaal		3.943	62.719	11.253

Bron: BRUGEL

Figuur 10*Switchpercentage professionele afnemers - elektriciteit*

Bron: BRUGEL

1.4.2.2 Voor de gasmarkt

Net als voor elektriciteit, zijn de switchpercentages aanzienlijk hoger dan op de huishoudelijke markt.

Wat het professionele segment betreft, is het percentage "Supplier switches" sterk gestegen, van 7,91% in 2012 tot

ongeveer 13% in 2013. Dit komt erop neer dat meer dan één op tien Brusselse ondernemingen van leverancier is veranderd in 2013.

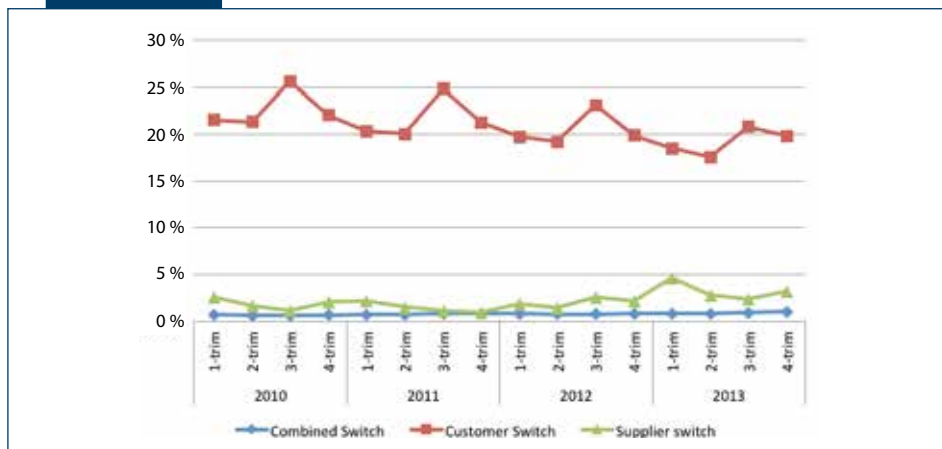
Tabel 18*Aantal Switches - Gas - Professioneel*

		Combined switch	Customer switch	Supplier switch
2010	1-kwart	355	10.705	1.292
	2-kwart	282	10.616	799
	3-kwart	309	13.017	553
	4-kwart	329	11.102	1.038
2010 Totaal		1.275	45.440	3.682
2011	1-kwart	360	10.308	1.073
	2-kwart	360	10.157	744
	3-kwart	411	12.872	559
	4-kwart	430	11.016	443
2011 Totaal		1.561	44.353	2.819
2012	1-kwart	438	10.228	939
	2-kwart	412	10.066	742
	3-kwart	418	12.422	1.350
	4-kwart	435	10.563	1.146
2012 Totaal		1.703	43.279	4.177
2013	1-kwart	428	10.026	2.499
	2-kwart	460	9.783	1.535
	3-kwart	526	11.753	1.344
	4-kwart	600	11.350	1.835
2013 Totaal		2.014	42.912	7.213

Bron: BRUGEL

Figuur 11

Switchpercentage professionele afnemers - gas

Bron: BRUGEL

1.5 Evolutie van de prijzen en tarieven

In 2013 heeft de Belgische federale Regering verschillende maatregelen genomen met betrekking tot de energietarieven.

Op 8 januari 2012 heeft de wet een “vangnet” ingevoerd om de volatiliteit te beperken van de prijzen die de leveranciers toepassen voor de huishoudelijke klanten en de KMO's. Deze wet is in werking getreden op 1 april 2013. De toegelaten indexeringscriteria voor elektriciteit en gas moeten dus aan bepaalde vastgelegde transparantieregels beantwoorden.

De federale maatregelen van 2012 voorzagen ook de afschaffing van de opzegvergoeding, ten laste van de afnemer in geval van een vervroegde opzegging van zijn contract. Deze maatregel had echter geen betrekking op het Brussels Gewest, aangezien elke huishoudelijke afnemer zijn leveringscontract al sinds 2007 op elk moment kosteloos kan opzeggen mits een opzeggingstermijn van 2 maanden. Deze opzeggingstermijn is nu echter teruggebracht naar één maand, zoals de federale wetgeving voorschrijft.

De aangekondigde regionalisering van de distributietarieven heeft BRUGEL ertoe aangezet speciale aandacht te besteden

aan de tariefstructuur en aan de analyse van de bestaande tariefmethodologieën om snel operationeel te zijn na de overdracht van deze bevoegdheid. Wat de opvolging van de evolutie van de prijzen betreft, publiceert BRUGEL elke drie maanden sinds 2011 een **prijzenobservatorium voor de huishoudelijke afnemers** dat ook bepaalde gegevens bevat over de groene elektriciteitsmarkt. Sinds 2013 werd dit observatorium uitgebreid tot de kleine professionele afnemers die in laagspanning worden bevoorraad.

BRUGEL heeft daarnaast in nauwe samenwerking met de Waalse regulator een **observatorium van de prijzen voor de grote professionele en industriële afnemers** ontwikkeld. De methodologie en de inzameling van informatie werden in 2012 gerealiseerd. Een beknopt overzicht van deze studie die in 2013 werd gepubliceerd, is opgenomen in punt 1.5.3 van dit verslag.

Sinds begin september 2012, beschikt BRUGEL over een **nieuwe tariefsimulator** bestemd voor de huishoudelijke en professionele afnemers. Deze tariefsimulator, die de naam Brusim kreeg, was vanaf de publicatie op de website

een groot succes. in 2013 werd de simulator van BRUGEL aangepast voor de CWaPE, rekening houdende met de specifieke kenmerken voor Wallonië. Deze harmonisering van de simulatoren maakt het mogelijk om enerzijds alle onderhouds- en ontwikkelingskosten te mutualiseren en om anderzijds de gegevens die aan de energieleveranciers worden gevraagd, te harmoniseren.

Bovendien heeft BRUGEL zich ertoe verbonden het charter voor goede praktijken voor prijsvergelijkingswebsites dat de CREG heeft opgesteld na te leven. Alle wijzigingen die aan de tariefsimulator werden aangebracht, werden in productie gebracht in februari 2014.

De prijzen die in de onderstaande punten worden vermeld, hebben alleen betrekking op de huishoudelijke afnemers.

Deze prijzen zijn afkomstig van de tariefsimulator van BRUGEL. Aangezien de leveranciers hun tarieffiches op vrijwillige basis overmaken, zijn niet noodzakelijk alle aanbiedingen vertegenwoordigd.

In het kader van een toekomstige herziening van de Brusselse ordonnances betreffende elektriciteit en gas, suggereert BRUGEL om het belang te analyseren van het invoeren van een uitdrukkelijke verplichting voor de leveranciers om alle aanbiedingen die ze voorstellen aan de Brusselse klanten, over te maken, naar het voorbeeld van de verplichting die reeds bestaat in het Vlaams Gewest.

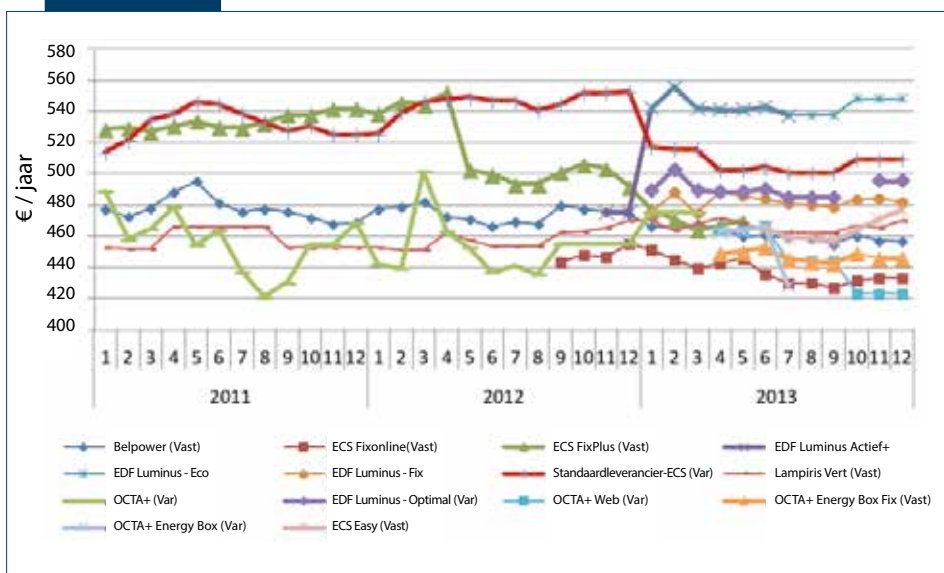
1.5.1 Evolutie van de eindfactuur voor elektriciteit

In de loop van het jaar 2013 is het aantal aanbiedingen die werden gedaan ten behoeve van de Brusselse afnemers, sterk

gestegen, meer bepaald als gevolg van de komst van nieuwe leveranciers in het huishoudelijk segment.

Figuur 12

Prijzevolutie voor de gemiddelde afnemer

Bron: BRUGEL

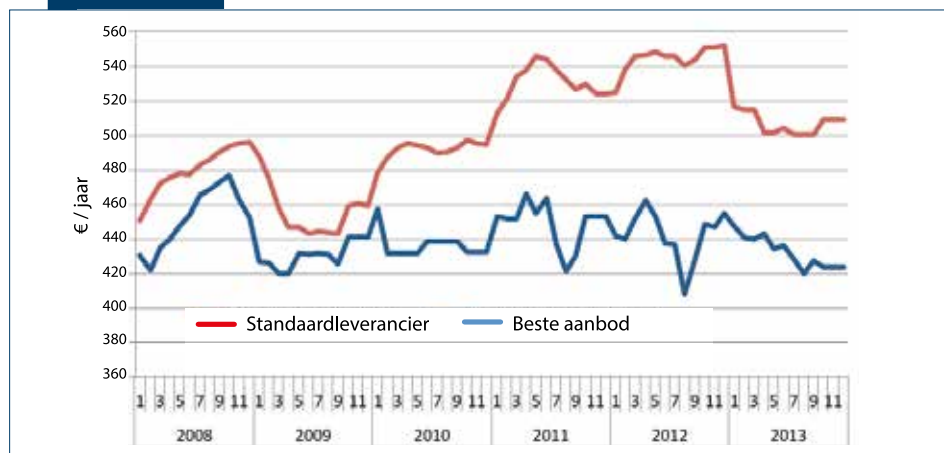
Hoewel het aantal aanbiedingen in de Brusselse huishoudelijke markt lager ligt in vergelijking met de andere Gewesten, zijn de aanbiedingen in de huishoudelijke markt zeer competitief. Het is immers gemakkelijk vast te stellen dat opteren voor een andere aanbieding dan de standaardaanbieding een aanzienlijk financieel voordeel kan opleveren (de aanbieding die geldt voor een afnemer die nooit gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om zijn leverancier te kiezen en die dus de facto wordt bevoorraadt door ECS met een “standaardaanbieding” die niet de meest voordelige aanbieding lijkt te zijn in de markt). Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van de jaarfactuur

voor een mediane afnemer die nog steeds wordt bevoorraadt door de standaardleverancier en van de jaarfactuur van de goedkoopste aanbieding op de markt.

Het mediane Brusselse elektriciteitsverbruik dat als referentie wordt genomen, is 2036 kWh voor de piekuren. Het mediane verbruik betekent dat 50% van de afnemers meer verbruikt dan de mediaan en dat 50% van de afnemers minder verbruikt dan de mediaan. Het mediane verbruik is te onderscheiden van het gemiddelde verbruik: dat is in essentie het gemiddelde van alle bestaande verbruiken.

Figuur 13

Evolutie jaarfactuur elektriciteit van een mediane Brusselse afnemer - 2036 kWh

Bron: BRUGEL

De twee vorige grafieken tonen duidelijk aan dat klanten die nog steeds bevoorraadt worden door de standaardleverancier, heel wat kunnen besparen. Ter herinnering: dergelijke klant kan in het Brussels Gewest sinds 2007 op elk moment zijn contract opzeggen mits een opzeg van twee maanden zonder kosten. Men stelt echter vast dat het verschil tussen de goedkoopste aanbieding in de markt en de aanbieding van de standaardleverancier globaal stabiel is gebleven in 2013.

De aanbieding van de standaardleverancier is namelijk sterk gedaald einde 2012 en begin 2013.

In december 2013 bedroeg de winst die een mediane afnemer, die momenteel door de standaardleverancier wordt bevoorraadt, kan realiseren door een contract met een andere leverancier te ondertekenen, ongeveer maximum 86€.

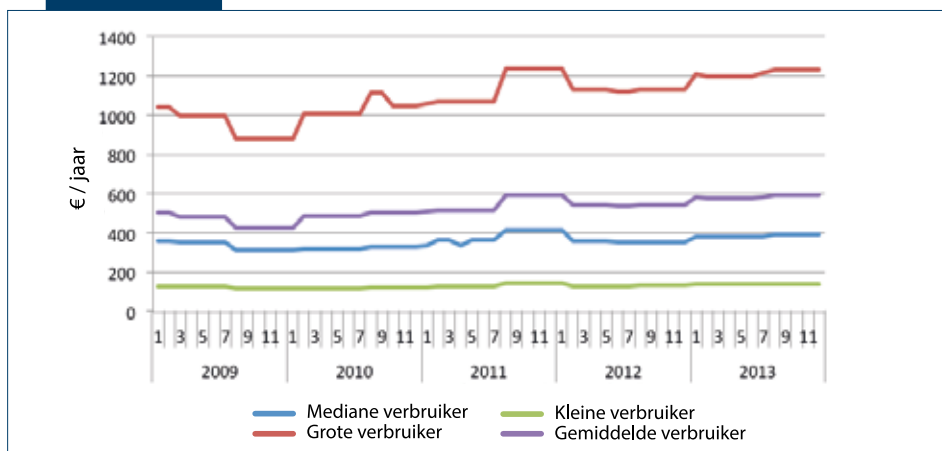
Onderstaande tabel geeft het aantal aanbiedingen weer waarmee de verbruiker kan besparen op zijn jaarfactuur in vergelijking met de standaardleverancier (“vrijheidsgraad”).

Tabel 19

Vrijheidsgraad elektriciteit

	Kleine verbruiker	Mediane verbruiker	Grote verbruiker
Vrijheidsgraad	13	11	10

Bron: BRUGEL

Figuur 14*Evolutie van de jaarkost voor verschillende types van verbruikers - elektriciteit⁷*

Bron: BRUGEL

Evolutie van het sociaal tarief voor elektriciteit

Om de kost van hun factuur te drukken, hebben de gezinnen met een bescheiden inkomen of in een onzekere situatie recht op het sociaal tarief. De personen die recht hebben op dit sociaal tarief, worden "beschermde afnemers" in de federale betekenis genoemd. De Brusselse wetgeving heeft dit begrip uitgebreid tot bepaalde categorieën van afnemers met achterstallige betalingen.

De voorwaarden voor de toekenning van het statuut van beschermde afnemer worden beschreven in een ander hoofdstuk in dit verslag, dat is gewijd aan de bescherming van de verbruikers.

Het sociaal tarief wordt elk semester bepaald door de federale regulator, de CREG.

BRUGEL publiceert het sociaal tarief in haar tariefsimulator.

Tabel 20*Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor elektriciteit*

	08/2012 – 01/2013	02/2013 – 07/2013	08/2013 – 01/2014
Enkelvoudig tarief (c€/kWh)	16,448	16,345	16,677
Tweevoudig tarief - dag (c€/kWh)	18,566	17,854	17,338
- nacht (c€/kWh)	12	12,432	13,40

Bron: BRUGEL

⁷ De definities van de onderzochte afnemerscategorieën zijn:

- Kleine afnemer: afnemer met een jaarverbruik van 600 kWh (piekuren).
- Mediane afnemer: Brusselse afnemer met een jaarverbruik van 2036 kWh (piekuren).

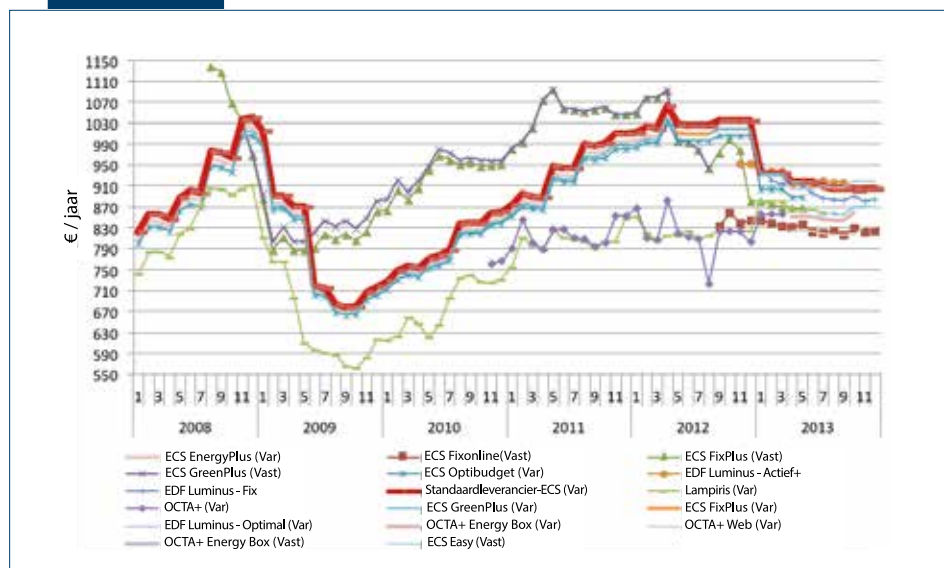
- Gemiddeld gezin: afnemer met een jaarverbruik van 1600 kWh (piekuren) + 1900 kWh (daluren)
- Grote verbruiker: afnemer met een jaarverbruik van 3600 kWh (piekuren) + 3900 kWh (daluren).

1.5.2 Evolutie van de eindfactuur voor gas

In de loop van het jaar 2013 is het aantal aanbiedingen die gedaan werden aan de Brusselse huishoudelijke afnemers, licht gestegen.

Figuur 15

Prijzevolutie voor de gemiddelde afnemer - 12.728 kWh

Bron: BRUGEL

Onderstaande tabel geeft het aantal aanbiedingen weer die de verbruiker toelaten te besparen op zijn jaarfactuur in vergelijking met de standaardleverancier ("vrijheidsgraad").

Tabel 21

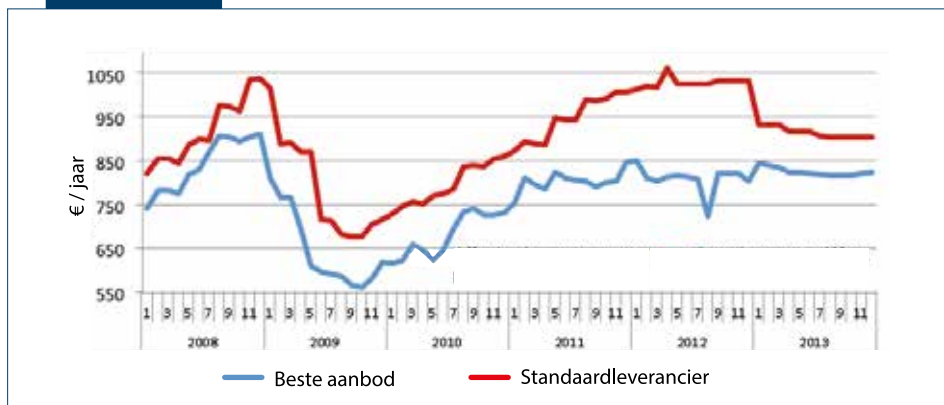
*Vrijheidsgraad gas
op 31 december 2013*

	Kleine verbruiker	Mediane verbruiker	Grote verbruiker
Vrijheidsgraad	8	9	9

Bron: BRUGEL

Deze vrijheidsgraad is stabiel gebleven tussen 2012 en 2013. Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van de jaarfactuur voor een mediane afnemer (12.728 kWh) die nog

steeds wordt bevoorraadt door de standaardleverancier en van de jaarfactuur van de goedkoopste aanbieding op de markt.

Figuur 16*Evolutie jaarfactuur gas van een mediane Brusselse afnemer – 12.728 kWh*

Bron: BRUGEL

In december 2013 bedroeg de winst die een mediane afnemer die door de standaardleverancier werd bevoorraadt, kon realiseren door een contract met een andere leverancier

te ondertekenen, maximum 81 €, hetzij de helft van de winst die hij kon verwachten voor 2012.

Evolutie van het sociaal tarief voor gas

Net als voor elektriciteit, stelt de federale regulator een sociaal tarief vast per periode van 6 maanden voor gas.

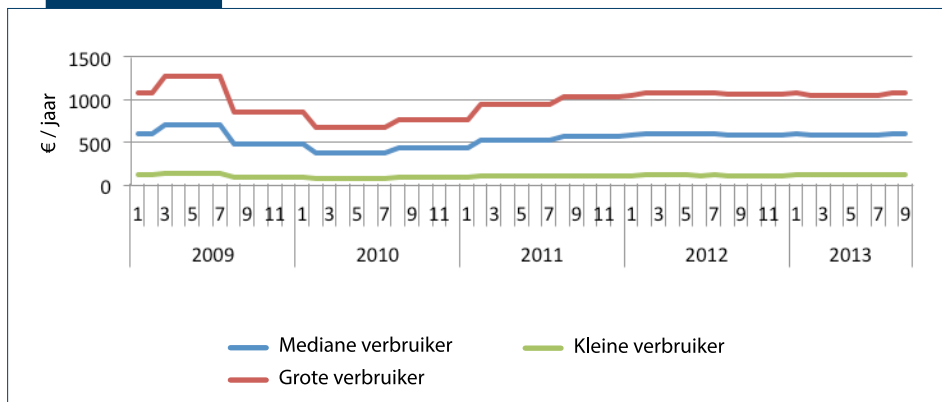
Tabel 22*Evolutie van het specifiek sociaal tarief berekend door de federale regulator voor gas*

	08/2012 – 01/2013	02/2013 – 07/2013	08/2013 – 01/2014
Prijs (c€/kWh)	4,531	4,409	4,558

Bron: BRUGEL

Figuur 17

Evolutie van de jaarkost voor verschillende types afnemers - gas ⁸

Bron: BRUGEL

1.5.3 Analyse van de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor de professionele afnemers

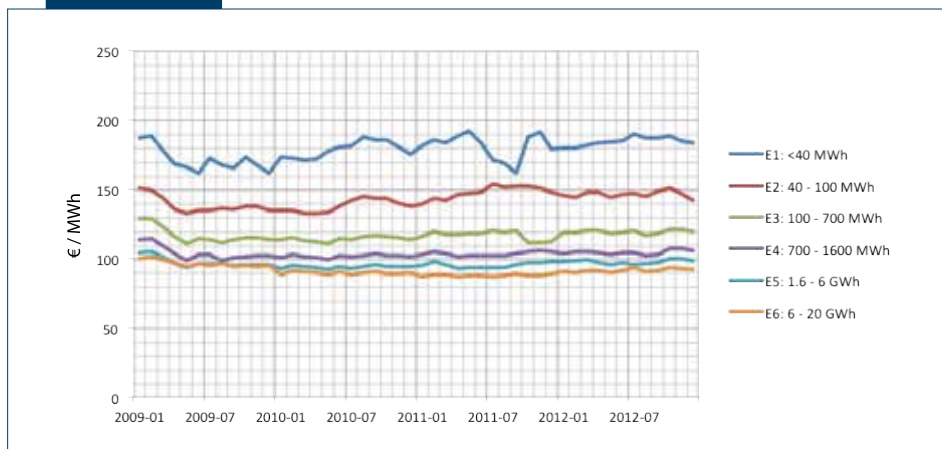
Zoals aangekondigd in de inleiding van punt 1.5, heeft BRUGEL een studie uitgevoerd om de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen (en hun componenten) voor de professionele afnemers (AMR en MMR) voor te stellen. Ze kon worden uitgevoerd dankzij de medewerking van de energieleveranciers die ons de informatie betreffende de facturen die ze voor hun klanten hebben opgesteld in

geaggregeerde vorm hebben bezorgd. Het boekjaar 2013 had betrekking op de jaren 2009 tot 2012. BRUGEL heeft zich ertoe verbonden dit observatorium jaarlijks te onderhouden.

Voor elektriciteit is de evolutie van de prijs all-in (totaal gefactureerd in €/MWh excl. btw) voor de verschillende verbruiksklassen globaal opgenomen in de figuur hieronder.

Figuur 18

Evolutie van de prijs elektriciteit all-in - Professionele afnemers AMR en MMR

Bron: BRUGEL

⁸ Kleine verbruiker: 2.326 kWh
Mediane verbruiker: 12.278 kWh
Grote verbruiker: 23.260 kWh

Van januari 2009 (referentiemaand voor de vergelijkingen) tot december 2012 (laatste maand die in deze studie is opgenomen), ziet men een daling van 2,0% tot 8,3% naargelang van de verbruiksklasse. Deze daling is hoofdzakelijk het gevolg van een daling van de energiecomponent.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen en onafhankelijk van de maandelijkse evolutie, evolueert de prijs per MWh elektriciteit van 105,79 € in 2009 naar 102,39 € in 2010, naar 102,53 € in 2011 en naar 106,65 € in 2012. In dit geval stelt

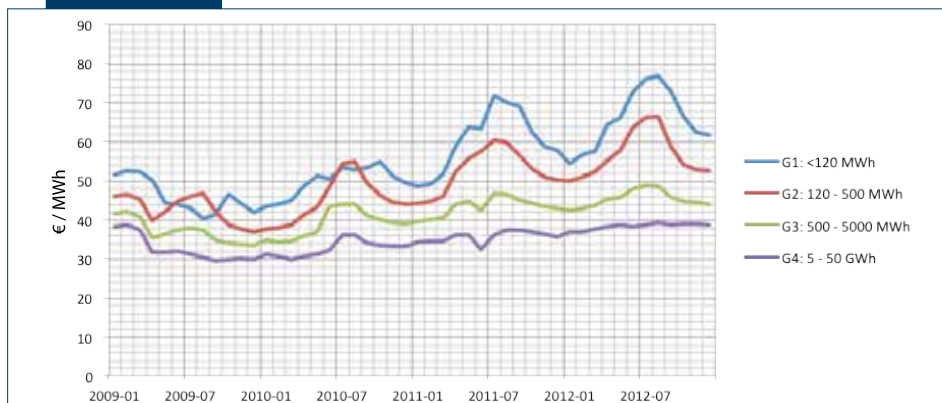
men een stijging van de prijzen vast tussen 2009 en 2012. Voor aardgas is de evolutie van de prijs all-in (€/MWh excl. BTW) opgenomen in de figuur hieronder.

Alle verbruiksklassen door elkaar genomen evolueert de prijs per MWh aardgas van:

€ 37,54 in 2009 naar € 36,50 in 2010, naar € 41,90 in 2011 en naar € 44,21 in 2012.

Figuur 19

Evolutie van de prijs gas all-in - Professionele afnemers AMR en MMR

Bron: BRUGEL

Voor de verbruiksklassen G1 (+20%) en G2 (+14%) is de stijging over het geheel van de onderzochte periode hoger dan de stijging van de index van de consumptieprijsen (+9%)

over dezelfde periode. Omgekeerd stijgt voor G3 (+5,6%) en G4 (+1,7%) de prijs per MWh aardgas minder snel dan de index van de consumptieprijsen.

1.6 Activiteiten om de concurrentie te bevorderen

Na een belangrijke communicatiecampagne te hebben gevoerd in 2012 voor de lancering van de nieuwe tariefsimulator voor de huishoudelijke klanten en de KMO's,

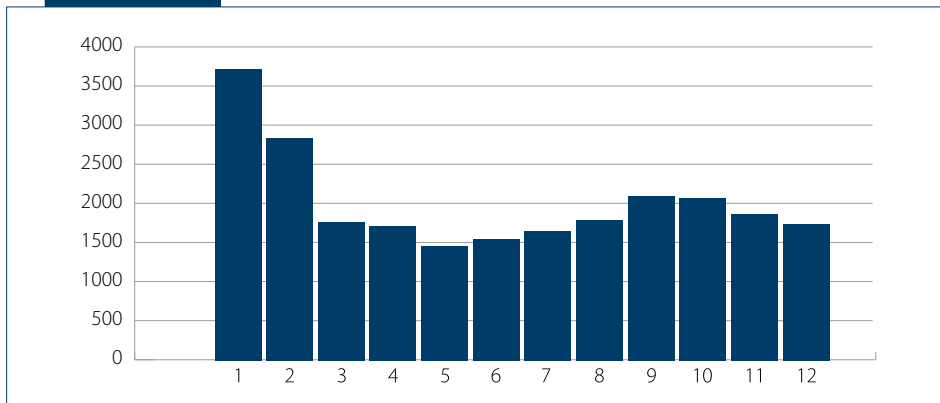
www.brusim.be, werd er in 2013 geen campagne voor het grote publiek meer gevoerd.

De afwezigheid van grootschalige communicatie-acties was merkbaar in de cijfers van het aantal bezoeken van de simulator, die in 2013 met ongeveer 45% zijn gedaald

ten opzichte van 2012. Het percentage veranderingen van leverancier bij de Brusselse verbruikers bleef overigens erg hoog in 2013, zoals vermeld werd in de vorige hoofdstukken.

Figuur 20

Cijfers aantal bezoeken aan Brusim in 2013

Bron: BRUGEL

Het bezoekersaantal van de algemene website van BRUGEL is met 15% gestegen in 2013 ten opzichte van 2012. De website werd in een nieuw kleedje gestoken en de navigatie werd

verbeterd. De pagina's die het meest worden bezocht, zijn de pagina's betreffende het veranderen van leverancier.

Figuur 21

Statistieken aantal bezoeken aan de website van BRUGEL in 2013

Bron: BRUGEL

BRUGEL heeft ook een nieuwe newsletter gelanceerd, "BRUGEL informatiebulletin", die de laatste publicaties van de regulator bevat. Einde 2013 ontvingen 2500 Brusselaars de newsletter van BRUGEL. De informatiebulletins die het meeste succes kenden, hadden betrekking op de marktstatistieken en het observatorium van de prijzen, waarvan een papieren versie werd gemaakt vanaf 2013 die naar de betrokken partijen werd gestuurd.

De regulator heeft verder deelgenomen aan evenementen en opleidingen voor verschillende doelgroepen, waaronder de prosumers, de meest kwetsbare klanten, de sociale en professionele spelers in de sector. Regelmatige contacten met de pers hebben de regulator in staat gesteld om nuttige boodschappen mee te delen aan de Brusselse energieverbruikers.

In 2013 heeft BRUGEL ook een enquête uitgevoerd over haar naamsbekendheid en communicatietools. De resultaten van de enquête waren uitsluitend bestemd voor intern gebruik en dienden ter informatie voor het opstellen van de nieuwe communicatiestrategie van BRUGEL voor 2014-2017.

Evolutie van de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt en van de elektriciteits- en gasnetten

Wettelijke grondslag

Op grond van artikel 30bis §2 9° van de elektriciteitsordonnantie¹ dient BRUGEL:

“de Brussels Hoofdstedelijke Regering jaarlijks een verslag te verstrekken over de uitvoering van haar verplichtingen, over de evolutie van de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt en over de naleving van de verplichtingen, de getroffen maatregelen en de behaalde resultaten van de openbare dienst door de distributienetbeheerder en de leveranciers, in het bijzonder in het domein van de huishoudelijke gebruikers.

In de maand waarin het jaarverslag van kracht gaat, publiceert Brugel dit laatste op haar website.”

Met dit document komen we deze verplichting na.

¹ Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het BHG, zoals gewijzigd tot op heden.

1 Controle van de planning en de kwaliteit van de netten

In overeenstemming met het geldend reglementair kader betreffende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt in het BHG, stellen de netbeheerders elk jaar, na het advies van BRUGEL, elk voor wat hen betreft, een ontwerp van investeringsplan ter goedkeuring voor aan de Regering om de veiligheid, de betrouwbaarheid, de regelmaat en de kwaliteit van de bevoorrading op de netten waarvan zij respectievelijk het beheer verzekeren, te garanderen met inachtneming van het leefmilieu en de energie-efficiëntie.

Bovendien dienen de netbeheerders elk jaar aan BRUGEL, elk voor wat hen betreft, een verslag over te maken waarin ze de kwaliteit van hun dienstverlening tijdens het voorgaande kalenderjaar beschrijven.

In dit kader is BRUGEL bevoegd om de procedure voor de indiening en het model voor de verslagen over de kwaliteit van de dienstverlening en voor de voorgestelde ontwerpen van investeringsplannen nader te bepalen en kan de regulator, in het belang van de gebruikers en rekening houdend met de milieucriteria, de netbeheerder het bevel geven om bepaalde vanuit technisch en financieel oogpunt alternatieve of bijkomende investeringen te bestuderen.

Hierna volgen de belangrijkste aandachtspunten waarop BRUGEL heeft gewezen in het kader van haar rol van toezicht op en beoordeling van de investeringsplannen en van toezicht op en beoordeling van de verslagen over de kwaliteit van de dienstverlening.

1.1 Distributienet elektriciteit

1.1.1 Profiel van het distributienet: stand van zaken en vooruitzichten

Het net in cijfers

De elektriciteitsdistributie in het BHG gebeurt hoofdzakelijk vanuit 46 afnamepunten van het gewestelijk transmissienet naar de verschillende transformatiecabines HS/LS die toebehoren aan SIBELGA³ en de HS-gebruikers voordat alle LS-klanten worden bevoorraad. Het HS-net⁴ is volledig ondergronds met een totale lengte van 2.280,1 km. De totale lengte van het LS-net bedraagt 4.086,1 km. Slechts een miniem gedeelte (<0,5%) van het LS-net blijft bevoorraad door bovengrondse leidingen.

De verdeling van de gebruikers per spanningsniveau waarop ze zijn aangesloten, wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1

Verdeling van de gebruikers per spanningsniveau (einde 2013)

	Netto afgenomen energie (MWh)	Aantal gebruikers
HS (≥ 1kV en <30kV)	2.552.308	2.913
LS (<1kV)	2.467.310	628.045
Totaal	5.019.618	630.958

Bron: SIBELGA

² LArtikel 12 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het BHG, gewijzigd door de artikelen 30, 31 en 32 van de ordonnantie van 14 december 2006 en door artikel 13 van de ordonnantie van 20 juli 2011, en artikel 10 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het BHG, gewijzigd door de ordonnantie van 20 juli 2011.

³ Het Besluit van de Regering van 13 juli 2006 heeft de intercommunale Sibelga aangesteld als enige beheerder van het distributienet voor aardgas en van

het elektriciteitsnet over het hele grondgebied van het BHG, en dit voor een duur van 20 jaar.

⁴ HS ≥ 1kV en <30kV

De totale energie die via het net van SIBELGA werd verdeeld, bedraagt momenteel 5,0196 TWh (exclusief verliezen)⁵. Meer dan de helft van deze energie wordt verbruikt door de HS-afnemers, terwijl dit in totaal om slechts 2.913 verbruikers gaat. Daaruit volgt dat de overgrote meerderheid van de gebruikers (628.045 in totaal) minder dan de helft van de in Brussel verdeelde energie verbruikt.

Vooruitzichten

De elektrische energie wordt in het BHG verdeeld aan verschillende spanningsniveaus, van 230V tot 36kV. Ter hoogte van de verdeelcabines (hoogspanningsnet), gebeurt de distributie momenteel aan 5, 6,6 en 11kV. Elk spanningsniveau vereist specifieke uitrustingen. In de vorige investeringsplannen heeft SIBELGA haar structurele visie al aangekondigd om de distributie te harmoniseren op het niveau van 11kV.

In feite heeft bijna 80% van het hoogspanningsnet van SIBELGA het spanningsniveau van 11kV, maar er bestaan nog kleine netten die aan het verouderen zijn, met een niveau van 5 en 6.6kV.

De voordelen die van de harmonisering van het spanningsniveau in het net tot 11kV worden verwacht, zijn meer bepaald de verhoging van de distributiec capaciteit, de verhoging van de exploitatieveiligheid en de vermindering van de verliezen in het net.

SIBELGA heeft overigens beslist om een glasvezelnet te installeren tussen de koppelpunten en de verdeelposten. Zo voorziet SIBELGA de jaarlijkse plaatsing van 39 km glasvezel gedurende 4 jaar (van 2014 tot 2018). Deze uitrol van glasvezel zal SIBELGA toelaten om over een eigen beveiligd net te beschikken (zowel op het vlak van betrouwbaarheid in geval van stroompanne als op het vlak van de integriteit van de gegevens), dat tevens zal kunnen beantwoorden aan de toenemende behoefte inzake de overdracht van gegevens die verband houdt met de opkomst van de 'smart' technologieën.

1.1.2 Controle van de planning van het distributienet

Zoals reeds vermeld, heeft SIBELGA in haar hoedanigheid van beheerder van het distributienet elektriciteit in september 2013 een voorstel van investeringsplan opgesteld dat de periode 2014-2018 dekt om de veiligheid, de betrouwbaarheid, de regelmaat en de kwaliteit van de bevoorrading op het net waarvan zij het beheer verzekert, te garanderen met inachtneming van het leefmilieu en de energie-efficiëntie.

BRUGEL heeft dit voorstel van investeringsplan geanalyseerd en er een advies over geformuleerd (BRUGEL-ADVIES-20131122-179) aan de Regering, die het heeft goedgekeurd bij Besluit van 19 december 2013.

In haar voorstel van investeringsplan, heeft SIBELGA de evolutie van het verbruik per koppelpunt en het belastingniveau in de elementen van het net geanalyseerd. Dat heeft haar in staat gesteld om de kritieke punten in het net en de te ondernemen acties te identificeren om ze op te lossen. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat het distributienet voldoende gedimensioneerd is om minstens op middellange termijn tegemoet te komen aan de vraag en te beantwoorden aan de nagestreefde kwaliteitsindicatoren voor het BHG.

Eén van de belangrijke elementen van het investeringsplan voor de periode 2014-2018 is de globale herziening van de investeringsportefeuille van SIBELGA als gevolg van de blokkering van de distributietarieven in 2013-2014. SIBELGA heeft de enveloppe die bestemd is voor de "klassieke" investeringen⁶, voor de jaren 2013/2014 tijdelijk verminderd met bijna 20%, maar zonder de veiligheid in het gedrang te brengen.

⁵ De hoeveelheid elektriciteit die in aanmerking wordt genomen, is de hoeveelheid die wordt geleverd op de distributienetten en gefactureerd wordt aan de leveranciers, exclusief verliezen, en vóór elke herberekening en rechtzetting.

⁶ Het gaat voornamelijk om investeringen met betrekking tot de plaatsing van LS- en HS-kabels, de vernieuwing van de netuitrustingen en de enveloppe bestemd voor klant aanvragen (voor zover deze nog niet volledig werd gebruikt op basis van de historie van de voorbije drie jaar)

1.1.3 Opvolging van de kwaliteit van het distributienet

In het kader van haar eerder vermelde opdrachten, heeft SIBELGA ons een verslag bezorgd waarin ze de kwaliteit van haar dienstverlening in 2013 beschrijft. BRUGEL heeft reeds haar advies over het verslag van SIBELGA betreffende het jaar 2012 (BRUGEL-ADVIES-20130920-178) gepubliceerd en neemt zich voor om in de loop van het tweede halfjaar 2014 een advies publiceren over het verslag betreffende de kwaliteit van de dienstverlening van SIBELGA in 2013.

Dit verslag bevat meer bepaald de gegevens over de onderbrekingen die in het net werden vastgesteld, over de kwaliteit van de bevoorrading en over de klachten die SIBELGA heeft ontvangen. De modaliteiten van deze verplichting werden bepaald door BRUGEL in overleg met de netbeheerder van de netten.

Gemeten kwaliteitsindicatoren:

• Geplande onderbrekingen in HS

In hoogspanning zijn er geen onderbrekingen gepland. De structuur van het net is immers ontworpen om aan het criterium "N-1" te voldoen en dit betekent dat de gebruikers nog steeds worden bevoorrad als er één element van het net buiten dienst is.

• Niet-geplande onderbrekingen in HS

Globaal bevinden de indicatoren voor de continuïteit van de bevoorrading voor 2013 zich op het niveau van het gemiddelde van de voorbije 10 jaar.

In vergelijking met 2012, is het aantal vastgestelde niet-geplande onderbrekingen in het net van SIBELGA in 2013 nog gestegen (231 in 2013 tegenover 220 in 2012). Deze stijging houdt voornamelijk verband met de toename van het aantal onderbrekingen in het net van de gewestelijke transmissienetbeheerder ELIA en met de toename van het aantal defecten in de cabines die eigendom zijn van SIBELGA.

De onbeschikbaarheid van het HS-net van SIBELGA in 2013 is eveneens gestegen ten opzichte van 2012. Bovendien ligt de bereikte waarde hoger dan het vastgestelde streefdoel. Deze stijging is eveneens te verklaren door de toename van het aantal incidenten op het net van ELIA (stijging van iets meer dan 6 minuten).

De toename van de frequentie van de onderbrekingen tussen 2012 en 2013 is eveneens het gevolg van de toename van het aantal onderbrekingen.

Al deze indicatoren zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 2

Indicatoren voor de continuïteit van de bevoorrading van het elektriciteitsnet van SIBELGA

	Doelstellingen	Resultaten 2012	Resultaten 2013
Onbeschikbaarheid	< 00u20min00s	00u15min38s	00u24min23s
Duur van de onderbrekingen	/	00u37min38s	00u45min55s
Frequentie van de onderbrekingen	/	0,4149	0,5303

Bron: SIBELGA

BRUGEL zal de evolutie van de indicatoren die verband houden met de continuïteit en de kwaliteit van de bevoorrading, met aandacht blijven volgen om de reële impact van de

vermindering van bepaalde investeringen als gevolg van de blokkering van de distributietarieven voor de jaren 2013-2014 te meten.

1.2 Gewestelijk transmissienet elektriciteit

1.2.1 Profiel van het gewestelijk transmissienet: stand van zaken en vooruitzichten

Het net in cijfers

Het profiel van het gewestelijk transmissienet, dat in onderstaande tabel wordt weergegeven, geeft een algemeen beeld van de omvang van dit net.

Tabel 3

Profiel van het gewestelijk transmissienet (einde 2013)

	Spanningsniveau		Totaal
	HS (<30 kV)	HS (30 – 70kV)	
Netto afgenomen energie (TWh)	5,083 ⁷	0,525	5,608
Aantal toegangspunten voor afname	46 (DNB)	7 GB ⁸	53
Aantal toegangspunten voor injectie	0	0	0
Aantal toegangspunten voor afname/injectie	0	3 GB	3
Totale lengte van de 30-36 kV-kabels (km)		312 km	312 km

Bron: ELIA

Hieruit blijkt dat de bevoorrading van de gebruikers van ELIA⁹ en van het Brusselse distributienet verzekerd wordt door 56 afname- en/of injectiepunten via 312 km HS-kabels. De totale lengte van de HS-kabels van het gewestelijke transmissienet is identiek aan die van vorig jaar. Dit net blijft dus relatief klein.

Vooruitzichten

Een studie op lange termijn over het stadscentrum en over het westelijk gedeelte van Brussel werd uitgevoerd door ELIA. Deze studie werd aangevat naar aanleiding van:

- de talrijke noodzakelijke vervangingen die werden vastgesteld door het vervangingsbeleid (vernieuwing van het park 150/36 kV-injectoren, einde levensduur van de 36kV-kabels...)

- de behoeften aan versterking of de veroudering op lokaal niveau (problemen van overschrijding van het gegarandeerd vermogen van bepaalde posten in deze zone, renovatie van de posten 36 en 150 kV in Molenbeek,...)

Bij deze studie werden drie hoofddoelstellingen nagestreefd:

- 1) de vervanging garanderen van uitrustingen die het einde van hun levensduur bereiken;
- 2) de bevoorradingszekerheid garanderen van de verschillende sites en tegelijk het evenwicht bewaren tussen de twee grote 150kV-lussen (vanuit Breugel en Verbrande Brug);
- 3) zich aanpassen aan de evolutie van de zwaartepunten van het verbruik en daarbij het globale technisch-economische optimum garanderen.

⁷ Het gaat om de energie die SIBELGA heeft afgenomen van het net van ELIA. De reële verbruikte en door de leveranciers gefactureerde energie bedraagt 5.019 TWh (exclusief verliezen op het distributienet)

⁸ Netgebruikers

⁹ Het Besluit van de Regering van 1 september 2006 heeft de naamloze vennootschap ELIA Operator System aangesteld als enige beheerder van het gewestelijk transmissienet elektriciteit in het BHG en dit voor een periode van 20 jaar.

Hoewel deze studie het scenario van een volledige afstand van het 36kV-net in Brussel verwerpt, gezien de spreiding van de noodzakelijke behoeften van het 36kV-net en het gebrek aan ruimte op vele sites, stelt ze toch een belangrijke vereenvoudiging van het 36kV-net voor.

De realisatie van deze studie zou inderdaad toelaten om de lengte van de kabels van het 36kV-net, over de onderzochte perimeter, terug te brengen van 220 naar 110 km. Deze vermindering zou slechts een lichte verhoging van de plaatsing van 150kV-kabels vergen (27 in plaats van 22 km).

Om de bevoorradingszekerheid van de zone permanent te garanderen, wil ELIA deze belangrijke herstructurering van de 150- en 36 kV-netten uitvoeren met een specifieke fasering in drie delen:

- 1) van 2017 tot 2020: installatie van de nieuwe 150 kV-structuur. In een eerste fase worden de vier 36 kV-deelnetten van de zone in dienst gehouden;
- 2) 2023-2024: uitvoering van de aanpassingen aan de 36 kV-structuur die noodzakelijk zijn om van 4 naar 3 deelnetten over te gaan in de bestudeerde zone;
- 3) de derde fase omvat het geheel van vervangingen/versterkingen waarvan de timing niet gebonden is aan het behoud van de bevoorradingszekerheid tijdens de herstructurering.

1.2.2 Controle van de planning van het gewestelijk transmissienet

Net als SIBELGA, heeft de gewestelijke transmissienetbeheerder (GTNB) ELIA (HS-net van minder dan 70kV) in 2013 een ontwerp van investeringsplan voorgesteld om de zekerheid, de betrouwbaarheid, de regelmaat en de kwaliteit van de bevoorrading op het net waarvan hij het beheer verzekert, te garanderen met inachtneming van het leefmilieu en de energie-efficiëntie.

Het door de beheerder van het gewestelijk transmissienet opgestelde investeringsplan dekt een periode van tien jaar en wordt elk jaar aangepast voor de volgende tien jaar. Dit plan moet coherent zijn met het tienjaarlijkse ontwikkelingsplan van het net in de gehele Europese Unie.

BRUGEL heeft dit voorstel van investeringsplan onderzocht en er een advies over geformuleerd (BRUGEL-ADVIES-20131122-180) aan de Regering, die het heeft goedgekeurd bij Besluit van 19 december

Uit de analyse van het investeringsplan van ELIA blijkt dat het net voldoende gedimensioneerd is om tegemoet te komen aan de vraag en te beantwoorden aan de nagestreefde kwaliteitsindicatoren, tenminste op middellange termijn, van het BHG.

In de conclusies van haar advies is BRUGEL echter teruggekomen op de, soms aanzienlijke, vertraging inzake de uitvoering van de noodzakelijke investeringen om aan de capaciteitsbehoeften te voldoen.

Deze vertragingen zijn dikwijls toe te schrijven aan de aflevering van de noodzakelijke vergunningen voor de uitvoering van de werken.

Eén van de meest sprekende voorbeelden betreft de installatie van een nieuwe 150/11 kV transformator in Pacheco die via een 150kV kabel op de nieuwe post Keizer Karel zou moeten worden aangesloten. Dit project heeft tot doel de bevoorradingsproblemen in het centrum van Brussel op te lossen. Deze versterking is een belangrijke infrastructuurontwikkeling die moet worden geïntegreerd in de vastgoedprojecten die gepland zijn rond de Pachecolaan.

Het uitstel van dit project is te wijten aan het feit dat de voorstellen voor de inrichting aanbevolen door de vastgoedpromotor en ELIA niet overeenstemmen met de conclusies van het BBP (Bijzonder Bestemmingsplan). Aangezien de uitrustingen van de huidige post Pacheco het einde van hun levensduur bijna hebben bereikt en ze in dienst moeten blijven tot de nieuwe post Pacheco (150/11 KV) in dienst is gesteld, is het wenselijk dat de indienststelling van deze post in 2015-2016 zou worden uitgevoerd, zoals het investeringsplan voorziet, om elk bevoorradingsprobleem in de zone te vermijden..

1.2.3 Opvolging van de kwaliteit van het gewestelijk transmissienet

Zoals de distributienetbeheerder, dient ELIA elk jaar aan BRUGEL een verslag over te maken waarin zij de kwaliteit van haar dienstverlening in het voorgaande kalenderjaar beschrijft. Dit verslag omvat minstens de gegevens over de onderbrekingen betreffende de toegang tot het net. De modaliteiten van deze verplichting werden bepaald door BRUGEL in overleg met ELIA. In 2013 heeft BRUGEL over dit verslag (met betrekking tot het jaar 2012) een advies uitgebracht.

BRUGEL zal in de loop van het tweede semester van 2014 een advies publiceren over het kwaliteitsverslag van ELIA met betrekking tot het jaar 2013.

Het aantal niet-geplande onderbrekingen dat op het gewestelijk net van ELIA werd vastgesteld in 2013, is gestegen ten opzichte van het jaar 2012 (13 in 2013 tegenover 2 in 2012), maar blijft binnen waardegebieden die gelijkaardig zijn aan deze die sinds 2006 werden geregistreerd. In het jaar 2012 hebben zich overigens uitzonderlijk weinig onderbrekingen voorgedaan.

Zoals blijkt uit de onderstaande tabel, werden, ondanks de stijging van het aantal onderbrekingen, de doelstellingen inzake onbeschikbaarheid per gebruiker, jaarlijkse gemiddelde onderbrekingsduur en gemiddelde jaarlijkse frequentie van de onderbrekingen ruimschoots bereikt.

Tabel 4

Indicatoren voor de continuïteit van de bevoorrading van het gewestelijk transmissienet

	Doelstellingen	Resultaten bekomen in 2013
Onbeschikbaarheid	<00u17min56s	00u04min49s
Duur van de onderbrekingen	<00u58min00s	00u24min42s
Frequentie van de onderbrekingen	<0,3	0,19

Bron: ELIA

BRUGEL heeft overigens aan ELIA gevraagd om een verslag over te maken met meer details over de incidenten die zich op haar net hebben voorgedaan in 2013.

1.3 Gasdistributienet

1.3.1 Profiel van het distributienet: stand van zaken en vooruitzichten

Stand van zaken

Bevoorradingsschema en structuur van het net

Het aardgas dat vervoerd en verdeeld wordt naar de Brusselse klanten, komt van vindplaatsen in de provincie Groningen, in Nederland, en heeft een lagere energie-inhoud (calorische waarde): dit gas staat bekend onder de naam "arm gas", of "L-gas", L van "Low". Er bestaat een ander type aardgas in België, dat bekend staat onder de naam "rijk gas", of "H-gas", H van "High",

dat een hogere energie-inhoud heeft, bijvoorbeeld het gas dat afkomstig is uit de Noordzee of van vindplaatsen in Qatar. In tegenstelling tot de andere Gewesten, die tegelijk worden bevoorraadt met arm en rijk gas, via twee soorten aparte netten, wordt het Brussels Gewest uitsluitend bevoorraadt met arm gas, dat dus afkomstig is van slechts één land-leverancier, Nederland.

Dat arm gas wordt vervoerd door Fluxys, via hogedrukleidingen, en wordt geleverd via een ring van leidingen rond het BHG. Deze ring bevoorraadt de verschillende stations van Fluxys, die op hun beurt de ontvangststations van SIBELGA bevoorraden (zie Figuur 1 - Schematisch plan van de bevoorrading van het BHG). Deze ring wordt gevoed door de dubbele leiding die de dorsale onder hoge druk vormt waarop het aardgas met lage verbrandingswaarde vanuit Nederland naar Frankrijk vervoerd wordt.

De GOS Iverlek – Dilbeek en SIBELGA – Brussel zijn verdeeld over SIBELGA en andere distributienetbeheerders: ze worden niet alleen bevoorraadt door ontvangststations van Sibelga,

Figuur 1

¹⁰ Ontvangststation: station voor de injectie van aardgas in een distributienet vanuit een vervoersnet. Het aardgasnet van SIBELGA telt er 7: Wolluwe en Vorst die het MD-net tot 2,6 bar bevoorraden via het GOS Sibelga-Brussel Groot-Bijgaarden dat een MD-net van 1,7 bar bevoorradt via het GOS Ivereck-Dilbeek Zuiden (gelegen in Anderlecht), Bever, Marly en Haren die een MD-net van 1,7 bar bevoorraden via het GOS Sibelga-Kaai.

BRUGEL - MARKT EN TARIEVEN

Het net in cijfers

Het BHG beschikt over een eerder dicht distributienet voor aardgas. Op basis van het aantal afnemers en de lengte van de leidingen stellen we immers vast dat er gemiddeld een actieve afnemer is per 7 meter. Bovendien, als we enkel rekening

houden met de klanten die in lage druk worden bevoorrad, dan is er gemiddeld een actieve klant om de 5 meter, wat een korte afstand is in vergelijking met de andere Gewesten. De context verschilt uiteraard van gewest tot gewest.

Tabel 5

Profiel van het aardgasdistributienet in het BHG voor het jaar 2013

		SRA I-D*	SRA S-Q**	SRA S-B***	TOTAL
LD ¹²	Aantal actieve afnemers	44.082	215.822	161.839	421.743
	Lengte van de leidingen (km)	202,3	1.044,2	1.039	2.285,5
MDB ¹³		112	1.299	521	1.932
	Aantal afnemers****	44,7	314,4	223,4	582,5
MPC 8 bar	Lengte van de leidingen (km)	6,1	8,3	3,6	18,1
MPC 14,7 bar	Lengte van de leidingen (km)	0,0	10,0	0,6	10,6
Totaal	Lengte van de leidingen (km)	44.194	217.121	162.360	423.675
	Aantal afnemers****	253,1	1.376,9	1.266,6	2.896,9
	Verbruikte energie (TWh)	0,8	6,0	4,3	11,1

* GOS Iverlek - Dilbeek
 ** GOS SIBELGA - Kaai
 *** GOS SIBELGA - Brussel
 **** Actieve EAN

Bron: SIBELGA april 2014

Vooruitzichten

Splitsing van de netten

Zoals reeds vermeld, is het gasnet van het BHG verbonden met de netten van de twee andere Gewesten. Dit betekent dat er aardgasstromen worden uitgewisseld tussen deze netten waarvan de richting en de uitgewisselde hoeveelheden moeilijk nauwkeurig te bepalen zijn.

Om het net beter te kunnen beheren en de investeringen te kunnen aanpassen aan de reële behoeften van het Brussels Gewest, heeft SIBELGA in overleg met EANDIS werken aangevat om haar net te scheiden van dat van EANDIS. De

Vlaamse netbeheerder gaat zijnerzijds eveneens over tot dergelijke werken. Deze werken werden aangevat in 2009 en het einde ervan was oorspronkelijk voorzien voor einde 2012, maar werd uitgesteld tot einde 2015 ingevolge problemen die werden vastgesteld inzake de vordering van de werken op het net van EANDIS. Na afloop van deze werken, zal het distributienet voor aardgas van het BHG volledig onafhankelijk zijn van het net van EANDIS en nog maar twee GOS tellen, aangezien het GOS Iverlek-Dilbeek dan geïntegreerd zal zijn in het GOS Sibelga-Kaai.

¹² Lage druk: de maximaal toegestane druk bedraagt niet meer dan **98,07 mbar**. Twee categorie LD-netten van SIBELGA bestaan naast elkaar: het net van **25 mbar** en het net van **85 mbar**. De omvang van het net van **85 mbar** valt in het niets tegenover de omvang van het net van **25 mbar**.

¹³ Middendruk: van **98,07 mbar** tot **14,71 bar**. Er worden drie categorieën van MD-netten gedefinieerd op basis van de maximaal toegestane netdruk:
 • MD A-net: maximaal toelaatbare druk van meer dan **98,07 mbar** en niet meer dan **490,35 mbar** - SIBELGA heeft geen MD A-net;

• MD B-net: maximaal toelaatbare druk van meer dan **490,35 mbar** en niet meer dan **4,9 bar**. Twee categorieën MD B-net van SIBELGA bestaan naast elkaar, het net **1,7 bar** en het net **2,7 bar**;

• MD C-net: maximaal toelaatbare druk van meer dan **4,9 bar** en niet meer dan **14,71 bar**. Twee categorieën MD C-net van SIBELGA bestaan naast elkaar, het net van **8 bar** en het net van **14,7 bar**.

Nieuw injectiepunt

De Brusselse distributienetbeheerder moet de toekomst voorbereiden en in staat zijn om tegemoet te komen aan alle behoeften inzake bevoorrading van de klanten, waarbij tevens de optimale exploitatie van de netten wordt gewaarborgd. Met name met het oog hierop heeft SIBELGA een officiële aanvraag ingediend bij de beheerder van het aardgastransmissienet, FLUXYS, voor een volledige technisch-economische evaluatie met het oog op de creatie van een nieuw injectiepunt in het zuiden van het BHG.

Het nieuwe ontvangstation dat hiermee verband houdt is, zal in de eerste plaats toelaten om de twee ontvangstations van het GOS SIBELGA – Brussel te ontlasten, waarvoor het aftappen van gas om de klanten van dit GOS te bevoorraden, tot een overschrijding van de theoretische emissiecapaciteit van deze twee ontvangstations leidt. Bovendien zal dit nieuwe station toelaten om de bevoorradingszekerheid van het GOS SIBELGA – Brussel te garanderen, met name in de context van de splitsing van de netten en zal het een bepalende rol spelen in de werken voor het project betreffende de omzetting van de netten van arm naar rijk gas (onderwerp dat hieronder wordt besproken). Dit project is dus essentieel voor de toekomstige bevoorrading van het BHG met aardgas en verdient alle aandacht van de bevoegde overheden, gezien de belangrijkheid ervan.

Het einde van de uitvoering van dit project wordt door FLUXYS en SIBELGA voorzien voor 2016. De naleving van deze timing zal afhankelijk zijn van, onder meer, het verkrijgen van de vergunningen voor plaatsing (Infrabel, Natura 2000 - oversteek van het Zoniënwood, enz.), de aankoop van de terreinen, de bouw- en de uitbatingvergunningen.

Gezien het belang van dit project, is het aangewezen de aandacht van de bevoegde overheden hierop te vestigen, zodat ze ervoor kunnen zorgen dat het in gunstige omstandigheden kan worden uitgevoerd.

Aanpassing van het net en de binneninstallaties van de klanten om van L-gas over te gaan naar H-gas

Zoals hierboven vermeld, wordt het BHG uitsluitend bevoorrad met aardgas met een lage calorische waarde, in tegenstelling tot de andere Gewesten die worden bevoorrad met L-gas en H-gas. Nederland is de enige bevoorradingsbron voor het Gewest en de aanvoerroute van dit type gas is uniek.

De problematiek van de bevoorradingszekerheid voor aardgas met laag calorisch vermogen is bijgevolg een belangrijke uitdaging voor het BHG. Deze problematiek is des te zorgwekkender omdat men zich de voorbije jaren vragen bleef stellen over de wil en/of de capaciteit van Nederland om L-gas te blijven leveren aan ons land en volledig aan de huidige en de geraamde behoeften voor de komende jaren te voldoen. Dat heeft België ertoe aangezet om initiatieven te nemen met het doel de technische en economische middelen te onderzoeken om deze problematiek het hoofd te bieden. In deze logica werd meer bepaald de mogelijkheid overwogen om de transmissie- en distributienetten die op dit ogenblik de afnemers met L-gas bevoorraden, aan te passen om aardgas met een hoge calorische waarde te ontvangen.

We benadrukken dat de bevoorradingszekerheid voor aardgas een materie blijft waarvan de technische en economische ondeelbaarheid een homogene implementatie vereist op nationaal vlak. Het is dus de Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie die hiervoor bevoegd is en het is onder haar leiding dat de initiatieven in dit domein werden genomen.

BRUGEL neemt sinds enkele jaren deel aan werkgroepen die belast zijn met de behandeling van de problematiek van de bevoorrading van België met L-gas en volgt de evolutie van deze thematiek.

In tegenstelling tot wat vóór einde 2012 blijkt algemeen werd aanvaard, namelijk dat de bevoorrading van het BHG geen probleem zou zijn vóór 2025, is het nu duidelijk dat een volledige conversie van de L-gasnetten voor het transport en de distributie van H-gas onvermijdelijk is. In december 2012 heeft het Nederlandse Ministerie van Energie zijn Belgische, Franse, Luxemburgse en Duitse collega's op de hoogte gebracht van de intentie van Nederland om de export van L-gas geleidelijk stop te zetten vanaf 2020. De export naar België en Frankrijk zou met 15% per jaar worden verminderd vanaf 2024 en zou worden stopgezet in 2030.

De werken in de werkgroepen van de vereniging van transmissie- en distributienetbeheerders (SYNERGRID) hebben geleid tot projecties van het verloop en de timing van de conversiewerken. SIBELGA van haar kant voorziet de conversie van het gasdistributienet in het BHG over 5 jaar, vanaf 2020, en inclusief een jaar voorbereiding van de werken en dit door middel van de bouw van het nieuwe ontvangststation zoals hierboven besproken.

We herinneren eraan dat het BHG, in tegenstelling tot de andere Gewesten, uitsluitend met L-gas wordt bevoorrad. Er is dus een volledige conversie nodig van het aardgasnet van het BHG, met aanzienlijke, met name financiële gevolgen voor de Brusselse klanten. Het is opportuun om te onderstrepen dat de overgang van L-gas naar H-gas gepaard zal gaan met bezoeken aan alle Brusselse afnemers om te controleren of het materiaal dat op gas werkt, geschikt is om, volkomen veilig, met H-gas te worden gebruikt. De niet-conforme apparaten zullen vervangen moeten worden en het is pas vanaf het ogenblik waarop er voor deze apparaten een conformiteitsattest zal zijn afgeleverd, dat de klant opnieuw met gas zal worden bevoorrad. Al deze bezoeken en controles zullen aanzienlijke kosten met zich meebrengen.

BRUGEL is bijgevolg van mening dat er bijzondere aandacht aan dit dossier moet worden besteed door alle bevoegde overheden van het Brussels Gewest. Een eerste stap op gewestelijk niveau, die niettemin door andere stappen zou moeten gevolgd worden, was de oprichting van de regionale werkgroep voor deze problematiek. De eerste vergadering van deze werkgroep vond plaats in oktober 2013 en het is de enige vergadering die heeft plaatsgevonden op het ogenblik dat dit verslag werd opgesteld.

Injectie van biomethaan

Het concept van de injectie van gas dat afkomstig is van hernieuwbare energiebronnen (HEB) in de distributie- of transmissienetten voor aardgas, is niet nieuw: het werd al besproken in twee richtlijnen van de Europese Unie¹⁴. Deze richtlijnen moedigen de lidstaten aan om concrete maatregelen te nemen ter ondersteuning van een groter gebruik van biogas¹⁵, aan de producenten waarvan zonder discriminatie toegang tot het gasnet zou moeten worden verleend, mits die toegang permanent verenigbaar is met de geldende technische voorschriften en veiligheidsnormen.

In de praktijk hebben verschillende lidstaten van de Europese Unie, waaronder Duitsland en Zweden, al concrete acties ondernomen in dit domein. Voor het BHG heeft BRUGEL met aandacht de evoluties in dit domein gevolgd.

In het kader van het Belgisch forum van de regulatoren, werd aan SYNERGRID gevraagd om de technische specificaties te definiëren met het oog op de injectie van biomethaan in de aardgasnetten. In 2011 hebben deze werkzaamheden geleid tot de technische voorschriften voor de injectie in de

¹⁴ Europese richtlijn 2009/73/EG en Europese richtlijn 2009/28/EG.

¹⁵ Biogas is het gas dat wordt geproduceerd door fermentatieprocessen van dierlijk of plantaardig organisch materiaal in zonder zuurstof (anaeroob). Wanneer dit geproduceerde gas wordt behandeld en compatibel wordt

gemaakt met het aardgas dat in de distributie- of transmissienetten circuleert, of met het aardgas dat als brandstof wordt gebruikt voor het vervoer, wordt het "biomethaan" genoemd.

aardgasnetten van het biomethaan dat afkomstig is van afval van voedingsproducten bestemd voor de eindconsument (fruit, groenten, zuivelproducten en eventueel gemengd met vlees).

De nieuwe gasordonnantie, die op 20 juli 2011 werd aangenomen, geeft het BHG een eerste wettelijke basis voor de promotie van gas dat afkomstig is van hernieuwbare energiebronnen, met name de injectie van biomethaan in het Brussels distributienet voor aardgas. De aanvullende maatregelen om de implementatie van juridische en financiële instrumenten te omkaderen, steunend op deze wettelijke basis, en om het ontstaan van concrete projecten voor de injectie van biomethaan te bevorderen, werden onderzocht in de loop van 2012.

In 2013 vonden er vergaderingen plaats op regionaal niveau om na te gaan hoe projecten voor de injectie van biomethaan concreet konden worden gerealiseerd in het BHG, maar ze hebben niet tot concrete resultaten geleid. Er was een promotor voor het project aangesteld, maar hij kon geen verdere stappen ondernemen omdat er nog geen duidelijkheid is inzake de juridische en financiële instrumenten die een investeerder zichtbaarheid kunnen verschaffen op middellange en lange termijn.

BRUGEL vestigt de aandacht van de bevoegde overheden op deze problematiek.

1.3.2 Controle van de planning van het distributienet

Het voorstel van investeringsplan voor het distributienet van aardgas voor de periode 2014-2018, dat naar BRUGEL gestuurd werd op 17 september 2013, werd goedgekeurd bij besluit van de Regering van 19 december 2013. In de conclusies van haar advies 181 (BRUGEL-ADVIES-20131122-181), stelde BRUGEL de Regering immers voor om dit investeringsplan goed te keuren. Dit investeringsplan zou dus aan de reële

in het net vastgestelde behoeften moeten voldoen en de kwaliteit van de gasbevoorrading aan de Brusselse klanten moeten verbeteren.

In de conclusies van het advies betreffende dit voorstel van investeringsplan heeft BRUGEL opnieuw het project voor het nieuwe injectiepunt in het zuiden van het Brussels Gewest aangekaart. Meer bepaald, zoals hierboven in dit verslag opnieuw gebeurt, vestigde BRUGEL de aandacht van de bevoegde overheden op het grote belang van dit project voor de bevoorrading van het BHG. Tevens, en zoals hierboven vermeld, kwam BRUGEL terug op de problematiek van de conversie van de netten, om van L-gas naar H-gas over te gaan. BRUGEL benadrukte het belang van deze problematiek en riep de bevoegde overheden op om er bijzondere aandacht aan te besteden.

1.3.3 Opvolging van de kwaliteit van het distributienet

Het verslag over de kwaliteit van de gasprestaties laat toe een zicht te hebben op de staat van het distributienet van aardgas in het Brussels Gewest en de verschillende problemen te begrijpen die de levering van aardgas aan de eindafnemers in het gedrang brachten, alsook de problemen naar aanleiding waarvan de eindafnemers klacht indienden bij SIBELGA. Ook dit verslag werd geanalyseerd en overgemaakt aan de Regering, samen met het - door BRUGEL geformuleerde en vervolgens op haar website gepubliceerde - advies hieromtrent.

Het verslag over de kwaliteit van de gasprestaties in het jaar 2013 werd aan BRUGEL bezorgd op 15 mei 2014 en het advies 192 hieromtrent (BRUGEL-ADVIES-20140821-192) werd door BRUGEL uitgebracht op 21 augustus 2014. Het advies van BRUGEL besprak verschillende elementen van het overgemaakte verslag, met name het luik onbeschikbaarheid van het net, onderverdeeld in drie categorieën: de geplande onbeschikbaarheid, de niet-geplande onbeschikbaarheid en de onbeschikbaarheid ingevolge een incident in het net.

Geplande onbeschikbaarheid van het net

Ze volgt op door SIBELGA geplande werken (vernieuwing van de leidingen, systematische vervanging van meters, enz.). Deze voorziene werken hebben doorgaans weinig gevolgen voor het comfort van het gebruik omdat ze vooraf moeten worden aangekondigd of moeten worden uitgevoerd in overleg met de betrokken afnemers. Voor het jaar 2013 werd deze geplande onbeschikbaarheid gekenmerkt door een gemiddelde duur per klant van 2 minuten 59 seconden, tegenover 3 minuten 9 seconden in 2012.

Het grootste deel van de geplande onbeschikbaarheid in het BHG houdt verband met het programma voor de systematische vervanging van de leidingen in gietijzer en vezelcement die worden gekenmerkt door een groot aantal lekken. Dit programma ging in 2007 van start en zou beëindigd moeten zijn op het einde van 2014. Deze leidingen, waarvan de kwetsbaarheid aan het licht kwam door de systematische onderzoeken van gaslekken in het distributienet die SIBELGA elk jaar uitvoert, worden vervangen door leidingen in polyethyleen.

Niet-geplande onbeschikbaarheid van het net

Ze volgt op niet geplande werken door SIBELGA naar aanleiding van de oproep van een individuele klant (geblokkeerde gasmeter, gasgeur, enz.). De gemiddelde duur per klant voor het jaar 2013 was 9 seconden, tegenover 11 seconden in 2012.

Onbeschikbaarheid van het net ten gevolge van een incident

Het gaat hier om onvoorziene tussenkomsten waardoor meerdere klanten zonder gas komen te zitten. Bijvoorbeeld: buitendienststelling van 10.000 klanten tegelijk. In 2013 heeft zich, net als in 2012, geen enkel incident van dit type voorgedaan op het Brusselse aardgasdistributienet. Globaal werd vastgesteld dat de kwaliteit van de prestaties van SIBELGA, betreffende de energiedrager gas, goed is.

2 Projecten en studies voor de ontwikkeling van de technische werking van de markt

Als gewestelijke regulator die belast is met een opdracht van advies aan de publieke overheden betreffende de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt, enerzijds, en een algemene opdracht van toezicht en controle op de toepassing van de ordonnances en besluiten die er betrekking op hebben anderzijds, heeft BRUGEL deelgenomen aan de besprekingen die in verschillende discussieplatformen werden gevoerd (ATRIAS¹⁶, FORBEG, SYNERGRID, enz.) en die tot doel hebben de technische werking van de energiemarkt te ontwikkelen. Hieronder wordt de essentie weergegeven van de onderwerpen die in 2013 werden behandeld.

2.1 Markt voor de levering van elektriciteit en gas: naar een nieuw systeem voor de uitwisseling van informatie en gegevens tussen de DNB en de leveranciers

De DNB's hebben een nieuw bedrijf opgericht, ATRIAS, met het doel een nationaal platform voor de uitwisseling van informatie en gegevens tussen de DNB's en de energieleveranciers te ontwikkelen en te beheren (het equivalent van een nationaal clearing house). De besprekingen die in het ATRIAS-platform

¹⁶ Atrias is een gemeenschappelijk initiatief van de vijf belangrijkste distributienetbeheerders in België: Sibelga, Infrax, ORES, TECTEO en EANDIS.

Het bedrijf werd op 9 mei 2011 opgericht en de maatschappelijke zetel ervan bevindt zich te Brussel. www.atrias.be.

worden gevoerd, in aanwezigheid van de regulatoren, hebben tot doel een werking van de markt te bepalen die zou moeten toelaten om aan de huidige en toekomstige behoeften van de energiemarkt te voldoen. Het weerhouden concept stemt overeen met een meerlagige verticale structuur waarin ATRIAS de centrale rol van facilitator vervult.

De waardeketen van het marktmodel werd immers verticaal gestructureerd in verschillende lagen, volgens een logische segmentering (fysiek, operationeel en commercieel). Elke laag stemt overeen met een ander vakgebied, zelfs indien de operatoren meer dan één vakgebied kunnen uitoefenen en zich dus in meerdere lagen kunnen bevinden. Zo wordt er een interactielaag gecreëerd, die wordt beheerd door ATRIAS, om de regels te bepalen en de uitwisseling van informatie en gegevens tussen alle operatoren te beheren.

Het ontwerp van het nieuwe systeem voor informatie-uitwisseling (waarvan de “go-live” is voorzien voor begin 2017) beoogt dat rekening wordt gehouden met de toekomstige transformaties van de markt (beheer van de gedecentraliseerde producties en de intelligente meetsystemen) en de behoefte om de natuurlijke evolutie van de markt te begeleiden, die neigt naar een optimale verhouding van kosten/kwaliteit van de diensten.

In het kader van de besprekingen die door ATRIAS worden geleid, werd aan BRUGEL herhaaldelijk gevraagd om haar advies te geven over de documenten die ATRIAS heeft opgesteld in overleg met de leveranciers. Inderdaad, in haar advies van 11 april 2013 (BRUGEL-ADVIES-20130411-168) en dat van 12 juli 2013 (BRUGEL-ADVIES-20130712-173) heeft BRUGEL respectievelijk de “fundamentals” (basisprincipes

en -concepten gegroepeerd in het document “MIG6 Fundamentals versie 5.3”) van het nieuwe systeem voor informatie-uitwisseling en de documenten “Business Requirements” die de belangrijkste marktoperaties en procedures beschrijven die tot de perimeter van ATRIAS behoren, goedgekeurd. Deze operaties zijn gegroepeerd per domein (Structure¹⁷, Measure¹⁸, Bill¹⁹, Settle²⁰ en Operate²¹) volgens de methodologie ontwikkeld door eBIX²². Al deze documenten hebben tot doel een nieuw systeem te definiëren voor de uitwisseling van gegevens tussen de marktoperatoren waarvan de implementatie zou moeten uitmonden in een belangrijke wijziging van de MIG²³, die op dit ogenblik van toepassing is.

Deze goedkeuringen van BRUGEL gingen gepaard met een aantal aandachtspunten, meer bepaald betreffende de rol van ATRIAS, het in aanmerking nemen van de specifieke Brusselse kenmerken en het respect voor de privacy van de eindafnemers. In deze adviezen heeft BRUGEL erop gewezen dat de meerlagige structuur van de markt (waarvoor ATRIAS de centrale rol van facilitator vervult) te vaag blijft betreffende de overlapping van de twee waardeketens: de gereguleerde markt en de dienstenmarkt. In dit kader heeft BRUGEL aanbevolen om zich niet te baseren op onderliggende hypothesen die niet vooraf werden goedgekeurd.

Hoewel de scope van de nieuwe MIG alleen de interacties met de retailmarkt van de energielevering dekt, is BRUGEL overigens van mening dat het ook tot de rol van ATRIAS behoort om de informatie-uitwisseling met de operatoren van de dienstenmarkt te organiseren (aggregatoren en leveranciers van energiediensten).

¹⁷ Dit domein laat de betrokkenen toe om informatie (master data) die noodzakelijk is voor de marktprocessen uit te wisselen. Deze uitwisseling zou alle betrokkenen in staat moeten stellen om over de noodzakelijke informatie te beschikken om hun verplichtingen tegenover de markt naar behoren uit te voeren.

¹⁸ Dit domein beschrijft het geheel van acties verbonden met de opzoeking, inzameling, validering, samenvoeging en terbeschikkingstelling van de meetgegevens aan de verschillende marktpartijen.

¹⁹ Dit domein beschrijft de fase van facturatie van de gridfee en omvat alle uitwisselingen van berichten die noodzakelijk zijn voor de facturatie aan de gebruikers en voor de interne facturatie stroomafwaarts in de energiemarkt.

²⁰ Dit domein heeft betrekking op de allocatie- en reconciliatieprocessen.

²¹ Dit domein heeft uitsluitend betrekking op gas en omvat de berichtenuitwisseling om de ‘Balance regulation’ markt en markten met

ondersteunende diensten te beheren. Dit proces gaat vooraf aan de maandelijks gasallocatie en gasreconciliatie.

²² Het Europees forum voor de uitwisseling van gegevens in de energiesector (www.ebix.org). De methodologie van eBIX is gebaseerd op 7 domeinen (Trade, Structure, Measure, Settle, Bill, Operate en Plan) waarin alle activiteiten en processen van alle marktpartijen zijn opgenomen. De eBIX-methodologie is gebaseerd op de standaard die werd ontwikkeld door UN/CEFACT: modelling methodolog version 2.0. (www.unece.org).

²³ Message Implementation Guide: de handleiding die de regels, de procedures en het communicatieprotocol beschrijft die worden gevolgd voor de uitwisseling, tussen de distributienetbeheerder en de leveranciers, van de technische en commerciële informatie met betrekking tot de toegangspunten.

Gezien de risico's voor de privacy van de eindgebruikers, met name door de invoering van nieuwe zogenoemde "preswitching" functionaliteiten²⁴, heeft BRUGEL ATRIAS uitgenodigd om de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te raadplegen om rekening te houden met haar advies en er zeker van te zijn dat de keuzes en de werkhypothesen die worden gebruikt voor de implementatie van bepaalde marktprocessen, geen inbreuk plegen op de aanbevelingen betreffende de bescherming van de gegevens en het privéleven van de eindafnemers.

Bovendien, aangezien het om eventuele toekomstige specifieke gewestelijke ontwikkelingen gaat, heeft BRUGEL eraan herinnerd dat de realisatie ervan niet mag worden verhinderd voor zover dat deze ontwikkelingen technisch kunnen worden uitgevoerd en dat de ermee gepaard gaande kosten ten laste worden genomen door de partijen die er de voordelen van zullen genieten in verhouding tot het betrekkelijk gewicht dat zij vertegenwoordigen in de specifieke gewestelijke ontwikkelingen.

In dit kader heeft BRUGEL, in het bovenvermelde advies, ATRIAS uitgenodigd om concepten voor te stellen die in overeenstemming zijn met de huidige wetgeving, maar die voldoende flexibel zijn om de regionale autoriteiten toe te laten in de toekomst het door hen gewenste beleid te voeren.

Het is immers belangrijk eraan te herinneren dat bepaalde keuzes die de processen van de nieuwe MIG structureren, nog geen wettelijke basis hebben, met name betreffende de uitrol van intelligente meters en de definitie van de rollen en verantwoordelijkheden van de operatoren in het beheer van de meetgegevens (intelligente meters en productie van groene stroom). Aangezien BRUGEL in geen geval beslissingen over deze kwesties mag nemen in de plaats van de bevoegde overheden, worden de standpunten van BRUGEL meegedeeld onder voorbehoud van goedkeuring door de partijen die terzake bevoegd zijn.

2.2 Markt van de levering van energiediensten: naar de creatie van een nieuwe markt inzake flexibiliteit "beheer van de vraag en van de gedecentraliseerde productie"

De markt van de levering van diensten voor energieflexibiliteit heeft tot doel de capaciteit van de verbruikers en de kleine producenten om hun verbruiks- en/of productieprofiel aan te passen op basis van externe signalen, verstuurd door de spelers in de elektriciteitsmarkt, te valoriseren. Zo vormt ze een opportuniteit die toelaat de werking van het net te verzekeren binnen de fysische grenzen die de bevoorradingszekerheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het elektrische systeem garanderen.

Deze nieuwe markt maakt gebruik van de concepten van de niet-verbruikte energie "Negawattuur", het activeerbare vermogen "Negawatt"²⁵ en de flexibiliteit ervan, want het is de som van al deze aspecten die toelaat om de Megawatt en Megawattuur aan de aanbodzijde te vermijden.

2.2.1 Installatie van het platform voor besprekingen tussen de spelers

Net als voor de markt van de energielevering, heeft ATRIAS een platform geboden voor de bespreking van de implementatie van een flexibiliteitsmarkt waarvan de oorsprong zich bij de gebruikers van de distributienetten bevindt. Het doel van dit platform is oplossingen te vinden om meer inzicht te krijgen in de toekomstige behoeften op het vlak van informatie-uitwisseling tussen de verschillende spelers.

Op vraag van BRUGEL en met de steun van de andere regulatoren, heeft ATRIAS de raadplegingen uitgebreid tot de nieuwe spelers (aggregatoren en leveranciers van energiediensten) die voortaan deelnemen aan de denkoefening die in dit platform wordt gedaan.

In dit stadium van de denkoefening lijkt er zich geen duidelijke visie te vormen over de transformaties die moeten worden

²⁴ Die nieuwe functionaliteiten worden door de nieuwe MIG ingevoerd om de kwaliteit van de markttransacties te verbeteren. Via deze functionaliteiten wordt proactief informatie over de toegangspunten van de klanten ter beschikking gesteld van de marktoperatoren.

²⁵ In de flexibiliteitsmarkt is het niet alleen de activering van de flexibiliteit die waarde creëert, maar het feit alleen al dat ze bestaat, want deze waarde kan het

voorwerp zijn van een handelstransactie tussen een houder van flexibiliteit en een speler die flexibiliteit wil verwerven. Het gaat inderdaad om een mechanisme waarin de flexibiliteit een negatief reservevermogen vormt om een probleem van balancing of congestie in de netten of een onvoorzien verbruik te dekken.

uitgevoerd of de technologische middelen die de voorkeur verdienen voor de flexibiliteitsmarkt, gezien de onzekerheden over de functionaliteiten van de intelligente netten van morgen.

Ook al zal de implementatie van deze zogenoemde intelligente netten ongetwijfeld technische oplossingen bieden voor de aansluiting van meer producties die gedecentraliseerd zijn, toch is het niet eenvoudig om te voorzien hoe de markt zich moet organiseren om aan alle behoeften inzake flexibiliteit te voldoen (in afname en injectie) die essentieel is voor de goede werking van de markt.

2.2.2 Noodzaak om het huidig reglementair kader aan te passen

De implementatie van de maatregelen voor het beheer van de vraag als instrumenten voor de ontwikkeling van de elektriciteitsnetten met respect voor het milieu en de energie-efficiëntie en die toelaten om de verhoging of de vervanging van capaciteiten te vermijden, werd expliciet vernoemd in de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het BHG. Bovendien heeft de Brusselse wetgever ook bepalingen voorzien in de technische reglementen, met name via een code voor samenwerking tussen de beheerders van de elektriciteitsnetten om de doelstellingen te bereiken die hun in de elektriciteitsordonnantie werden toegewezen.

Bovendien heeft BRUGEL in haar opdracht van opvolging en evaluatie van de investeringsplannen, de mogelijkheid om bepaalde alternatieve of aanvullende investeringen op te leggen, rekening houdend met milieucriteria²⁶. De elektriciteitsordonnantie vertrouwt het BIM ook een opdracht²⁷ inzake de promotie van rationeel elektriciteitsgebruik toe.

Globaal blijkt dus dat het reglementair kader, in zijn huidige formulering, geen belangrijk obstakel bevat voor de

implementatie van een flexibiliteitsmarkt, maar de snelle en optimale ontwikkeling ervan niet toelaat. Het is dus onvolledig. Het is in dit kader dat de regionale en federale Ministers die bevoegd zijn voor energie, in hun brief van 18 juni 2013, gezamenlijk aan de regionale en federale energieregulators een rapport hebben gevraagd over het opstellen van een reglementair kader dat gunstig is voor de ontwikkelingen van het beheer van de vraag.

Rekening houdend met de uitdagingen en de groeiende maturiteit van de thematiek die in het rapport van de Belgische regulators wordt behandeld, werd de status van het denkproces beschreven zonder echt een standpunt in te nemen over bepaalde strategische keuzes. De visie die in dit rapport werd ontwikkeld, is geen eindpunt op zich, maar vormt het uitgangspunt voor een werkprogramma dat moet worden voortgezet.

In die context vestigt BRUGEL de aandacht op bepaalde strategische keuzes. Het gaat in het bijzonder om de volgende punten:

- De reglementering van de toegang tot het beroep van aggregator en van leverancier van energiediensten

Het lijkt evident dat de invoering van nieuwe rollen voor de marktspelers, meer bepaald de rol van de nieuwe tussenpersonen, met name de aggregatoren en de leveranciers van energiediensten, belangrijk is om een efficiënte flexibiliteitsmarkt te ontwikkelen die de mechanismen van het beheer van de vraag implementeert. Niettemin, rekening houdend met de potentiële impact ervan op de veiligheid van het systeem, met de financiële stromen die verband houden met de activiteit, en rekening houdend met de potentiële “privacy” problemen, moet er nagedacht worden over de reglementering van de toegang tot het beroep van aggregator en over de criteria die moeten worden vastgesteld om een speler toe te laten deze activiteit uit te oefenen.

²⁶ Artikel 12, §3 van de elektriciteitsordonnantie voorziet: «[...] Brugel kan, in het belang van de gebruikers en rekening houdend met de milieucriteria, de netbeheerder het uitdrukkelijke bevel geven om bepaalde vanuit technisch en financieel oogpunt alternatieve of aanvullende investeringen te bestuderen [...]».

²⁷ De inhoud van deze opdracht wordt gedefinieerd door artikel 24, §2 dat luidt als volgt: “Het Instituut wordt belast met de openbare dienstverplichtingen

betreffende het promoten van rationeel elektriciteitsgebruik door het geven van informatie en demonstraties, de terbeschikkingstelling van uitrustingen en diensten en het verstrekken van financiële hulp ten voordele van iedere categorie van eindafnemers en de lokale leveranciers die geheel of gedeeltelijk in de behoeften van hun afnemers voorzien met een elektriciteitsproductie-installatie gelegen binnen een beperkt en goed afgebakend geografisch gebied en/of met het privé net waaraan ze leveren”.

In die optiek zijn we voorstander van, naar het voorbeeld van de leveringsvergunning voor energie, de verplichting om over een vergunning te beschikken voor de levering van diensten met betrekking tot het beheer van de vraag. Deze vergunning moet worden ontworpen, rekening houdend met een aantal vooraf bepaalde voorwaarden.

• **Billijke behandeling van de bronnen van flexibiliteit: geval van implementatie door de netbeheerders van procedures voor de prekwificatie van de flexibele installaties**

Bij de definitie van de implementatiemodaliteiten van het product van ELIA, "R3 Dynamic profile"²⁸ genoemd, werd er in de flexibiliteitsactiviteit een procedure ingevoerd voor de prekwificatie van de installaties van de betrokken klanten. Deze procedure wordt door bepaalde spelers als een hinderpaal beschouwd en door anderen als een vereiste voor de bevoorradingszekerheid van het elektriciteitsnet. Bovendien werden andere flexibiliteitsproducten die ten voordele van commerciële spelers worden geïmplementeerd, om historische redenen niet aan deze prekwificatieprocedure onderworpen. Vandaar de vraag van de marktspelers over de gepaste behandeling van deze feitelijke discriminatie.

Het lijkt dus evident om alle bronnen van flexibiliteit op dezelfde manier te behandelen. BRUGEL wenst hierna haar standpunt te verduidelijken over de behandeling die zij gepast acht voor de markt en voor het Brusselse elektriciteitsnet. We zijn namelijk van mening dat het elektriciteitsnet geen onbeschreven blad is waar alles is toegelaten. De distributienetten, zoals ze nu zijn ontworpen, zijn niet tot in het oneindige bestand tegen belangrijke schommelingen van de belasting (in kW of in kWh) in antwoord op de op grote schaal gesynchroniseerde signalen, zonder dat er aanzienlijke congestie- en stabiliteitsrisico's ontstaan. De prekwificatie is dus zeer belangrijk om deze risico's te voorkomen. We zijn dus van mening dat ze aan alle flexibiliteitsbronnen moeten

worden opgelegd. De scope en de implementatiemodaliteiten zijn volwaardige thema's die uiteraard in overleg met alle partijen moeten worden besproken.

• **Het beheer van de activiteit van de meting van de flexibiliteit**

Voor de implementatie van de flexibiliteitsmarkt, moet er een wettelijk kader worden gedefinieerd voor het beheer van de secundaire meters (meters die zich achter de hoofdmeter van de DNB bevinden) en van de meting van de flexibiliteit.

Dit kader moet een uitspraak doen over de volgende functies:

- De opname en het beheer van de meter voor het gedeelte verbruik van de sites van de gebruikers die deelnemen aan de flexibiliteitsmarkt. Dit vereist de installatie van een officieel erkende secundaire meter (submetering);
- De terbeschikkingstelling van de markt en van de eindafnemer, tegelijk met de reële curven, van de referentiecurve, geraamd volgens een conventie tussen alle partijen om een objectieve indicatie te geven van de activering van de flexibiliteit.

In dit stadium van het denkproces menen we dat het interessant zou kunnen zijn om aan de DNB, als facilitator van de markt, onafhankelijk van de commerciële partijen, de rol van beheerder van de meetgegevens van de flexibiliteit en de secundaire flexibiliteitsmeters toe te vertrouwen, in het bijzonder voor bepaalde vormen van gebruik (bijvoorbeeld, de oplaadcircuits thuis voor elektrische voertuigen).

• **De informatie-uitwisseling in de markt van de flexibiliteit**

Net als de markt van de energielevering, moet ook de markt van de flexibiliteit de rechten en plichten van elke marktspeler op het vlak van informatie preciseren, met respect voor de proportionaliteit en de vertrouwelijkheid.

²⁸ Dit product heeft tot doel om, vanaf 1 januari 2014, de opheffing van de belasting van grote klanten die zijn aangesloten op het distributienet te valoriseren om aan de tertiaire regeling van ELIA deel te nemen. Voor de implementatie van dit product moet er een overeenkomst worden afgesloten

tussen de DNB en de flexibiliteitsoperatoren (BSP's - Balance Service Providers genoemd). Deze overeenkomsten hebben betrekking op de meting en de kwalificatie van de installaties van de klanten die bij de flexibiliteitsactiviteit betrokken zijn.

In dit stadium van het denkproces willen we echter de aandacht vestigen op de volgende punten:

- De commerciële spelers moeten de DNB informeren over hun activiteiten inzake flexibiliteit op een site die met het net verbonden is om hem in staat te stellen deze informatie in het beheer van zijn elektriciteitsnet te integreren. De verwachte toename van het aantal toegangspunten dat bij de flexibiliteit betrokken is, kan immers een belangrijke impact hebben (congestie, overschrijding van het spanningsplan, enz.) op het elektriciteitsnet. Het is dus belangrijk om gestructureerde informatie te organiseren, met name via ATRIAS, om de activiteit inzake flexibiliteit te vergemakkelijken.
- Wanneer de netbeheerder een beroep doet op de diensten inzake flexibiliteit om zijn net te beheren, moeten ook de commerciële spelers die instaan voor de levering en het evenwicht van de toegangspunten, worden geïnformeerd. BRUGEL begrijpt deze behoefte, maar wil ze onderzoeken en evalueren, rekening houdend met de kosten/baten om economisch redelijk te zijn voor de gemeenschap.

• De verdeling van de kosten van de flexibiliteit tussen de spelers

Om de goede ontwikkeling van de markt van de flexibiliteit te verzekeren, zou het opportuun zijn om regels te bepalen voor de recuperatie van de kosten van de flexibiliteit tussen de spelers, rekening houdend met het globale economische optimum dat zou moeten trachten de prijs voor de verbruikers zo laag mogelijk te houden en niet de winst van een bepaalde speler in de waardeketen te maximaliseren. Het is dus die globale doelstelling waaraan aandacht moet worden besteed, wetende dat elke speler spontaan geneigd zal zijn om zijn specifieke situatie te optimaliseren.

• De bescherming van de kwetsbare klanten

Om de belangen van de verbruikers veilig te stellen, in het bijzonder van de meest kwetsbare verbruikers, pleit BRUGEL

ervoor de implementatie van de markt van de flexibiliteit te baseren op een “user-centric” benadering, die erin bestaat de eindgebruiker centraal te stellen in de verschillende haalbaarheids-, technische, economische, milieu- en sociale analyses van deze markt.

In die optiek vestigen we de aandacht op de noodzaak om de gebruikers bijkomende bescherming te bieden, met name tegen de nadelen van het niet beschikken over middelen om flexibiliteit aan te bieden. De functionaliteiten van deze nieuwe technologieën kunnen inderdaad, door hun aard, mogelijk niet toegankelijk zijn voor hen die niet over deze middelen beschikken. Men spreekt dan van een “digitale of technologische kloof”. Er moet worden nagedacht over de bescherming die moet geboden worden aan hen die vandaag geen toegang hebben tot het geheel van deze middelen. In dit stadium van het denkproces kunnen we de noodzaak vermelden om na te denken over de technische en economische haalbaarheid van het reserveren van een gedeelte van het collectief overschot dat door deze middelen wordt gecreëerd om de minderbedeelden te helpen.

2.3 Transformatie van de netten: invoering van intelligente meetsystemen en elektronische meters, en integratie van de elektrische voertuigen

2.3.1 Invoering van intelligente meetsystemen

Over de kwestie van de invoering van intelligente meetsystemen in de Brusselse energiemarkt werden talrijke studies uitgevoerd, waaronder één onder leiding van BRUGEL in 2011.

In haar denkoefening over deze thematiek, heeft BRUGEL in deze aangelegenheid altijd een omzichtige aanpak gehanteerd, maar wel een proactieve methode aanbevolen door middel van het ondernemen van een reeks stappen in de behandeling van de kwestie van de invoering van intelligente meetsystemen in het BHG.

In deze optiek is BRUGEL een lang denk- en consultatieproces gestart waarvan elke fase wordt afgesloten met een advies om de bevoegde overheden te informeren over de vorderingen van het denkproces rond dit thema.

Een uitsluitend afwachtende houding aannemen ten opzichte van een thematiek die voortdurend evolueert, zou immers even nadelig kunnen zijn voor de eindverbruiker als de verplichte algemene invoering van deze meters in de Brusselse markt. Het is dus belangrijk om deze evolutie te begeleiden met de voorbereiding van het Brusselse distributienet en de beheerder ervan op de invoering van deze nieuwe systemen. Deze voorbereiding moet aangepast zijn aan de verschillende belangen en uitdagingen die kunnen ontstaan uit de keuzes die op nationaal en Europees niveau zullen worden gemaakt.

In haar advies van 11 januari 2013 (zie BRUGEL-ADVIES-20130111-162), heeft BRUGEL de Regering een geheel van aanbevelingen voorgesteld, gebaseerd op elementen die voldoende relevant zijn in het kader van een coherente en aan de Brusselse context aangepaste visie, die rekening houdt met de nationale en Europese omgeving inzake de implementering van deze nieuwe meetsystemen.

BRUGEL is van mening dat het belangrijk is om de gebruikerssegmenten te bepalen die zullen worden uitgerust met intelligente meters en die reële mogelijkheden zouden bieden voor deze individuele gebruikers of voor de Brusselse markt in haar geheel. In dit opzicht heeft BRUGEL de DNB gevraagd om een technisch-financiële analyse uit te voeren die het mogelijk maakt deze prioritaire segmenten te identificeren en een kalender voor te stellen om ze, in voorkomend geval, uit te rusten met intelligente meetsystemen. In deze hypothese verzoekt BRUGEL de DNB om de verschillende uitrolfasen van deze intelligente meters, en de middelen en doelstellingen van elke fase, te preciseren.

De prioritaire segmenten voor deze evaluatie zijn de volgende:

• Gedecentraliseerde productie-installaties

De keuze om deze installaties voorop te stellen, wordt gemotiveerd door de bekommernis om eerst de integratie ervan in het distributienet te vergemakkelijken en eventueel toekomstige oplossingen mogelijk te maken, zoals bijvoorbeeld nieuwe mechanismen ter ondersteuning van deze installaties (compensatiestelsels of andere mechanismen).

Door de toename van deze installaties wordt het immers steeds noodzakelijker om de DNB in staat te stellen over voldoende gegevens te beschikken, inclusief in “real time”, over deze installaties (productie en uitwisselingen met het net). Zonder deze mogelijkheid zou het voor de DNB moeilijk zijn om een oneindig aantal van deze installaties aan te sluiten zonder de zekerheid en de kwaliteit van de bevoorrading van zijn net negatief te beïnvloeden.

Bovendien zou de implementatie van communicerende meters voor deze installaties moeten toelaten om, als dit nodig is, de DNB de middelen te geven om oplossingen inzake flexibiliteit voor te stellen voor het beheer van de belasting op zijn net en de bevoegde overheden moeten toelaten om groene stroom te promoten door mechanismen die nu niet uitvoerbaar zijn.

• Openbare gebouwen

De idee om de uitrusting van de openbare gebouwen met intelligente meters te prospecteren, steunt op ecologische overwegingen, in die zin dat deze gebouwen zeer veel energie verbruiken en dat het wenselijk zou zijn om de winst te meten die deze meters opleveren inzake de vermindering van het energieverbruik. Bovendien vraagt de richtlijn “energieprestatie van de gebouwen” de overheden om het voorbeeld te geven en hun performantie te demonstreren.

• Privénetten

Dit zijn voornamelijk de distributienetten voor elektriciteit die zich, volgens de definitie van de elektriciteitsordonnantie, bevinden op een beperkt en goed afgebakend geografisch gebied, en die dienen voor de bevoorrading aan één of meer stroomafwaartse afnemers (eindafnemers die op het distributienet zijn aangesloten via dit privénet).

Het belang om deze installaties te beschouwen is dubbel: eerst en vooral operationeel, in de mate waarin de intelligente meters de operaties in verband met de meting van de verschillende verbruiken binnen deze sites zullen vergemakkelijken (gewoonlijk uitgerust met meetsystemen met aftrektelsysteem waarvan de verwerking van de gegevens erg duur is). Vervolgens, voor bepaalde privénetten die over een lokale productie wensen te beschikken, zullen de intelligente meters interessant zijn omdat ze voor elke gebruiker een onderscheid zullen maken tussen de energie van het net die werd verbruikt en de lokaal geproduceerde energie.

• Meters beheerd door de CAB (centrale afstandsbediening)

Ter herinnering: de centrale afstandsbedieningen worden nu gebruikt voor het in- en uitschakelen van de openbare verlichting en voor het switchen van de meetregisters van bepaalde meters volgens de geldende tariefperiodes (dag-/nachtsmeters en exclusief nachtsmeters). De CAB genereren immers een signaal met een specifieke frequentie en voegen het toe aan de frequentie 50 Hz van het distributienet.

Het zou dus interessant zijn om deze meterniche te prospecteren bij de analyse van de gesegmenteerde uitrol, met het oog op de geleidelijke vervanging van de CAB. De scenario's voor de uitrol van de intelligente meter zouden dus ook rekening moeten houden met het beheer van de geleidelijke verdwijning van de centrale afstandsbediening, door specifiek het segment van de dag-/nachtsmeters te onderzoeken.

• Flexibel verbruik en nieuwe gebouwen:

Ook andere segmenten zullen uiteraard kunnen worden geprospecteerd, met name voor de gebruikers die beschikken over een flexibele belasting (in injectie en/of in afname) of in geval van de plaatsing van een nieuwe meter wanneer een aansluiting wordt geplaatst in een nieuw gebouw of in een gebouw dat grondig werd gerenoveerd, zoals is bepaald in de richtlijn 2010/31/EU.

2.3.2 Toegang tot de middelen van elektronische meetopneming

De nieuwe ordonnances elektriciteit en gas, die ook tot doel hebben de richtlijn 2012/27/EU om te zetten, hebben wijzigingen aangebracht op het vlak van de maatregelen die ertoe strekken de eindafnemer beter te informeren over zijn reële verbruik. Het betreft de middelen voor de opneming van het verbruik (elektronische meters ²⁹).

De richtlijn 2012/27/EU bevat, onder andere, maatregelen die de basis leggen voor de verspreiding van de "elektronische" meters voor het verbruik van elektriciteit en gas. Deze meters vallen niet onder de richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG (de minimumfunctionaliteiten van deze meters zijn overigens gedefinieerd in de aanbeveling van de Europese Commissie van 9 maart 2012), maar de functionaliteiten ervan zouden moeten worden geanalyseerd in het licht van de nagestreefde doelstellingen, namelijk de potentiële energiebesparingen.

Daarom heeft BRUGEL aan de DNB gevraagd om, bij de voorstelling van de investeringsplannen voor zijn elektriciteits- en gasnet, de resultaten voor te stellen van de technisch-economische studies voor de invoering van deze elektronische meters .

²⁹ Individuele meter die het actuele energieverbruik van de eindafnemer nauwkeurig weergeeft en informatie geeft over de feitelijke verbruiktijd.

2.3.3 Transformatie van de netten naar intelligente netten en invoering van maatregelen voor energie-efficiëntie

Overeenkomstig artikel 7 van de elektriciteitsordonnantie, dat de verplichting voorziet om de energie-efficiëntie te bevorderen bij de ontwikkeling van het distributienet, heeft de DNB de technologieën bestudeerd die noodzakelijk zijn voor de transformatie van de netten naar intelligente netten, alsook de functionaliteiten die noodzakelijk zijn voor de invoering van intelligente meetsystemen.

Op experimenteel niveau zet de DNB de analyse verder van de gegevens die verkregen werden uit zijn proefproject voor intelligente meetsystemen. Ter herinnering, de DNB startte met dit proefproject op het terrein in 2007 om op termijn te kunnen beschikken over elementen van antwoord met betrekking tot de strategie van optimale ontwikkeling inzake intelligente meters in het Brussels Gewest.

Dit project zou de DNB ook moeten toelaten te beschikken over een voldoende beheersing van de technologie van de intelligente meters door de installatie van 450 elektrische energiemeters op drie verschillende plaatsen (woningen voor één of meerdere gezinnen) die worden gevoed door een net van 400V. De gebruikte communicatietechnologieën zijn de GPRS-³⁰ en de PLC-technologie³¹. Uit de resultaten van dit project blijkt onder meer dat de instrumenten voor het beheer van het IT- of communicatiesysteem nog zeer immatuur zijn en dus diepgaander moeten worden geanalyseerd, niet alleen rekening houdend met de technische aspecten (test op 230 V-net en op lussen die meer worden belast), maar ook met de logistieke aspecten die verder gaan dan de plaatsing van de meter (interacties met de afnemers, monitoring van de transmissies enz.). In deze tweede fase zou een benchmark met andere internationale experimenten moeten plaatsvinden, meer bepaald met het "Linky"³²-project van ERDF ((de Franse distributienetbeheerder).

Daarnaast gaat de DNB verder met het analyseren van zijn net om de technische aanpassingen uit te voeren die noodzakelijk zijn voor de invoering van intelligente meters. Het gaat voornamelijk om wijzigingen die aan de meetinstallaties moeten worden aangebracht en om de harmonisering van de spanningsniveaus van het net. Op basis van deze analyse, heeft de DNB de sanering van 80.000 meetkasten gepland met een frequentie van 18.000 plaatsingen per jaar.

Tegelijk met deze acties, heeft de DNB al gerichte acties ondernomen om de verschillende belangen die bij een intelligent net meespelen technologisch en strategisch in kaart te brengen in het bijzonder in de Brusselse context. Dit zou hem moeten toelaten om de "must do's" te identificeren, met name wat betreft technisch-economische studies, onderzoek en ontwikkeling, en proefprojecten.

Op middellange en lange termijn focust de DNB zijn acties op een geleidelijke evolutie van het Brusselse distributienet naar het intelligente net aan de hand van doelgerichte studies, meer bepaald in de volgende domeinen:

• Telecommunicatie

Het betreft hier het analyseren van de zogenaamde "intelligente" transmissies tegen een hoog debiet via de distributienetten. Er moeten proefprojecten overwogen worden om de prestaties en de implementatiekosten van deze oplossingen te evalueren.

• Technologie

De uitvoering van technisch-economische studies over de invoering van technologieën waarmee de kwaliteit van de waarneming van het distributienet verbeterd kan worden en met name de zgn. "intelligente" LS-borden waarmee een opneming verricht kan worden van de in de netcabines meetbare variabelen.

³⁰ Mobiele netwerktechnologie.

³¹ Power Line Carrier in het Engels, verwijst naar een technologie waarmee digitale informatie kan worden doorgestuurd via elektriciteitskabels.

³² Officiële benaming van de intelligente meter waarmee de Franse distributienetbeheerder experimenteert.

• IT-systemen

Dit gaat over besturingshulpmiddelen voor het LS-net, met name een DMS-systeem (Distribution Management System) om de kwaliteit van de waarneming van de vermogensstromen te verbeteren, en om het optimaal gebruik van de smart meters.

• Planning van de netten

De behandeling van de congesties die zich lokaal in bepaalde zones zouden kunnen voordoen door de ontwikkeling van elektrische voertuigen, bij het plannen van het net.

De elektriciteitsordonnantie heeft BRUGEL overigens de opdracht toevertrouwd om, vóór 31 maart 2015, een studie te organiseren om het energie-efficiëntiepotentieel van de infrastructuur van het elektriciteits- en het gasnet te bepalen en de maatregelen of investeringen die toelaten om dit potentieel te ontwikkelen.

De richtlijn 2012/27/EU voorziet inderdaad in artikel 15 (§2), een verplichting voor de Lidstaten om ten laatste tegen 30 juni 2015 over te gaan tot een evaluatie van het potentieel voor energie-efficiëntie van het distributie- en het transmissienet. Deze evaluatie moet ook concrete maatregelen en investeringen vaststellen teneinde kosteneffectieve verbeteringen te bewerkstelligen van de energie-efficiëntie in het elektriciteits- en gasnet.

Rekening houdend met deze verplichting, heeft BRUGEL aan de netbeheerders gevraagd om, ieder voor wat hem aangaat, deze studie aan te vatten, met name met de hulp van een gespecialiseerd studiebureau, en dit van zodra het mogelijk is, om over de resultaten van deze studie te kunnen beschikken vóór einde januari 2015.

2.3.4 Integratie van elektrische voertuigen

De laatste jaren werden er door de distributienet- en de gewestelijke transmissienetbeheerder studies uitgevoerd betreffende de integratie van elektrische voertuigen in de elektriciteitsnetten.

Die studies hebben met name tot doel na te denken over de middelen om deze voertuigen op te laden via aanpassingen van het elektriciteitsnet, maar ook de eventuele congestieproblemen in het net te identificeren in functie van de methode voor het opladen van deze voertuigen die zich zal ontwikkelen in functie van de behoeften van de gebruikers.

Wat het distributienet betreft, heeft de DNB in 2011 een studie uitgevoerd over de impact van de integratie van de elektrische voertuigen op zijn investeringsbeleid met als hypothese een trage herlading van de voertuigen thuis. De studie toont aan dat, behoudens lokale uitzonderingen die verband houden met een synchronisme van de pieken of met een specifiek hoge penetratiegraad in bepaalde zones, de elektrische voertuigen geen problemen zullen veroorzaken, of, in elk geval, niet zullen leiden tot een belangrijke breuk in het investeringsritme en dit, rekening houdend met andere parameters die verbandhouden met de verzadiging of de vernieuwing van de elementen van het net wegens veroudering.

Op basis van de door de DNB gedefinieerde hypothesen en uitgaande van een penetratiegraad van de elektrische voertuigen van 5%, zouden verschillende leveringspunten die eigendom zijn van de gewestelijke transmissienetbeheerder, hun verzadigingsniveau vroegtijdig kunnen bereiken (er werden 5 posten geïdentificeerd). Op basis van het laadprofiel zou een "uitstel" van het herladen van de elektrische voertuigen het mogelijk maken om de verzadiging van deze posten te vermijden.

Voor de meeste van deze posten die overbelast zouden kunnen zijn, werd al een oplossing gevonden om ze te versterken. Voor de andere zal BRUGEL erop toezien dat de netbeheerders de beste oplossingen uitwerken om ze te versterken.

Voor de meeste van deze posten die overbelast zouden kunnen zijn, werd al een oplossing gevonden om ze te versterken. Voor de andere zal BRUGEL erop toezien dat de netbeheerders de beste oplossingen uitwerken om ze te versterken.

2.4 Herziening van de technische reglementen en voorschriften voor gas en elektriciteit

2.4.1 Aanpassing van de technische reglementen voor gas en elektriciteit

De gasordonnantie en de elektriciteitsordonnantie leggen de verplichting op om een technisch reglement op te stellen dat, onder andere, de verhoudingen tussen de netbeheerder, de houders van toegang tot het net, de netgebruikers en de beheerders van andere netten organiseert en dat de technische en administratieve voorschriften bevat, die de goede werking beoogt van het net, van de koppelingen ervan, en van de toegang tot het net.

De technische reglementen die in 2013 van kracht waren in het BHG, dateren van juli 2006. Sindsdien pleiten een bepaald aantal factoren voor de wijziging van deze reglementen om ze aan te passen aan de huidige en toekomstige realiteiten van de energiemarkt. Onder deze factoren kan men gewag maken van de goedkeuring van de nieuwe gasordonnantie en de nieuwe elektriciteitsordonnantie in juli 2011, alsook van de feedback die de marktspelers en BRUGEL in al deze jaren hebben verzameld over de toepassing van deze technische reglementen.

SIBELGA is medio 2011 begonnen met de herziening van de technische reglementen elektriciteit en gas, in overleg met BRUGEL. Na raadpleging van de marktspelers over de voorlaatste versie van het ontwerp van de nieuwe technische reglementen en de aanpassing ervan op basis van de ontvangen opmerkingen, heeft SIBELGA het ontwerp officieel aan BRUGEL voorgelegd. Zoals bepaald door de wetteksten, heeft BRUGEL dit ontwerp geanalyseerd en heeft ze een positief advies uitgebracht (BRUGEL-ADVIES-20130419-169) op 19 april

2013. Het advies en het volledige dossier dat BRUGEL heeft ontvangen, werden naar de Regering gestuurd ter goedkeuring en vaststelling van de nieuwe technische reglementen.

Globaal zijn de werkzaamheden voor de herziening van de technische reglementen uitgemond in een ontwerp waarvan de tekst veel gemakkelijker leesbaar en vollediger is om het gebruik ervan door de verschillende spelers in de Brusselse energiemarkt te vergemakkelijken. Het nieuwe ontwerp introduceert bovendien en onder andere, bepaalde thematieken door de praktische modaliteiten te preciseren om de vaagheid weg te nemen of leemten te vullen die, in de praktijk, de behandeling van bepaalde dossiers bemoeilijkten (facturatie van onwettig verbruik, facturatie van de werken stroomafwaarts van de meter in het kader van de stijgleidingen voor gas, regularisatie van historische situaties die verwant zijn aan privénetten of meergebruikersnetten, enz.).

De Regering heeft de nieuwe technische reglementen goedgekeurd in haar zitting van 23 mei 2014 (GRBC-EH-37.402 en GRBC-EH-37.403), maar deze beslissingen zijn nog steeds niet verschenen in het Staatsblad en bijgevolg zijn de nieuwe technische reglementen, op het ogenblik dat dit verslag werd opgesteld, nog steeds niet in werking getreden.

BRUGEL vestigt dan ook de aandacht op deze vaststelling die niet van aard is om toe te laten een zeer dynamische energiemarkt beter op te volgen en de controle-instrumenten aan te passen. Het zou interessant kunnen zijn om na te denken over andere modaliteiten voor de goedkeuring van de technische reglementen, met name door het systematisch organiseren van een raadpleging van de "stakeholders". Het spreekt vanzelf dat het technisch reglement steeds rekening zal moeten houden met alle beslissingen van de overheid.

2.4.2 Aanpassing of opstelling van nieuwe technische voorschriften

De geldende technische reglementen voor het beheer van de distributienetten voor elektriciteit en gas verplichten de installaties om bepaalde technische voorschriften van SYNERGRID (federatie van de beheerders van de elektriciteits- en gasnetten in België) na te leven en bepalen ook dat de distributienetbeheerder bepaalde specifieke voorschriften kan voorzien.

Vanuit wettelijk oogpunt beschikte BRUGEL niet over de bevoegdheden die haar toelieten de aanpassing of opstelling van nieuwe technische voorschriften door SYNERGRID of een andere instantie goed te keuren. In antwoord op de "goedkeurings"-aanvragen van SYNERGRID, erkent BRUGEL niettemin de kwaliteit van het normaliseringswerk en het belang ervan voor het beheer van de elektriciteitsnetten, maar waakt erover om geen goedkeuring uit te spreken, aangezien dit haar verantwoordelijk zou stellen, terwijl zij hiervoor niet bevoegd is. In het kader hiervan heeft BRUGEL in 2013, samen met de andere regulatoren, deel genomen aan het formuleren van opmerkingen over de ontwerpen van wijziging van het voorschrift C10/11³³ van SYNERGRID en van de Europese grid codes (OS³⁴, DCC³⁵ en RfG³⁶).

Op wettelijk vlak voorzien de nieuwe technische reglementen voor het beheer van de distributienetten voor elektriciteit en gas (die nog niet in het Staatsblad waren verschenen op het ogenblik dat dit verslag werd opgesteld) dat de distributienetbeheerder overleg pleegt met BRUGEL voorafgaand aan de aanvaarding van, hetzij een voorschrift dat wordt opgenomen in de technische reglementen, hetzij een norm van SYNERGRID.

2.4.3 Aanpassing van de parameters voor de meting van het aardgasverbruik

Het Vlaamse technisch reglement, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad in februari 2010, bevat een bepaling volgens dewelke de omzetting van volume naar energie van het gedistribueerde gas moet gebeuren op basis van de referentietemperatuur van 9°C. Tot dusver was 7°C de temperatuur die op het gehele Belgische grondgebied werd gebruikt voor deze omzetting.

Het verbruik van aardgas bij een huishoudelijke eindafnemer wordt immers gemeten op basis van zijn meter die het verbruikte volume aangeeft. Om de verbruikte energie in kWh te berekenen, met name voor de facturering aan de afnemer, zet men het gasvolume om aan de hand van een formule die rekening houdt met de calorische waarde, de druk en de temperatuur van het gas bij de levering aan de afnemer. De temperatuur van het aan de afnemer geleverde gas wordt sinds lang verondersteld gelijk te zijn aan 7°C, omdat het niet redelijk is om voor huishoudelijke afnemers een dure temperatuurmeter te installeren. Over deze temperatuur, die verondersteld wordt gelijk te zijn aan 7°C, gaat dus de wijziging van het Vlaamse technisch reglement.

Deze wijziging vindt haar oorsprong in de wens van de VREG om de restterm te verminderen³⁷ die resulteert uit het reconciliatieproces. De VREG heeft de andere gewestelijke regulatoren gevraagd om dezelfde maatregel te nemen teneinde toe te laten dat de maatregel zou gelden in de sector op het gehele Belgisch grondgebied.. Deze temperatuurwijziging zou aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor alle spelers op de markt, alsook voor de factuur voor het aardgasverbruik van de Brusselse eindafnemer.

³³ Specifieke technische voorschriften voor de aansluiting van gedecentraliseerde productie-installaties die parallel met het distributienet functioneren.

³⁴ Project ENTSOE, "Operational Security" genoemd.

³⁵ Project ENTSOE, "Demand Connection Code" genoemd.

³⁶ Project ENTSOE, "Requirements for Generators" genoemd.

³⁷ Rekening houdend met het feit dat het niet mogelijk is om het verbruik van alle afnemers in real time te meten, bepaalt een "allocatieproces", op basis

van de afnemersportefeuille van elke leverancier de hoeveelheden gas die hij op het net moet injecteren. Naargelang de opnames ter plaatse van de jaarlijkse meterstanden, wijst een "allocatieproces" aan de juiste leveranciers de volumes toe die overeenstemmen met het werkelijke verbruik van hun respectieve afnemers.

De resterende hoeveelheden die niet toegewezen kunnen worden aan de leveranciers vormen de "restterm", die ten laste wordt gelegd aan de DNB omdat hij inherent is aan het netbeheer.

De regulatoren, verenigd binnen FORBEG, hebben de reikwijdte van een dergelijke maatregel in vraag gesteld en wilden hier samen met de sector verder over nadenken. Er werd een gezamenlijke brief opgesteld, gericht aan SYNERGRID in maart 2011 met de vraag om een grondigere studie te voeren over deze kwestie om de regulatoren meer duidelijkheid te verschaffen te voor het nemen van hun beslissingen. Deze studie werd door SYNERGRID uitgevoerd. Ondertussen werden de resultaten voorgelegd en werden er bijkomende onderzoeken aangevraagd in de loop van 2012 en 2013.

Er werd in de loop van 2013 een consensus gevonden om de formule voor de berekening van het gasverbruik aan te passen, rekening houdend met vier parameters: de temperatuur en de druk van het gas tijdens de passage in de meter, de atmosferische druk en de hoogte van de meter. De datum van inwerkingtreding voor deze nieuwe formule werd bepaald op 1 januari 2014. Deze maatregel zal de aardgasverbruiker van wie de meetgegevens jaarlijks worden opgenomen, dus in staat stellen om van een facturering te genieten die dichter aansluit bij de realiteit van zijn verbruik.

DE BRUSSELSE REGULATOR VOOR ENERGIE

BRUGEL

Kunstlaan 46

1000 Brussel

info@brugel.be

www.brugel.be